

Leelo lapsepõlv

Leelo Tungal on kirjutanud seekord hoopis teistsuguse raamatu.

“Seltsimees laps” räägib Leelo enda lapsepõlvest. See on terane, tõsine, naljakas lugu. Väiksest peast on pilk terav ja mõnigi lapsepõlvesündmus selgemini mees kui tund aega tagasi loetud ajaleheuudis. **Loe lk 3.**

RAAMAT

EESTI KIRJASTUSTE LIIDU AJALEHT

Nr 3 (26)

20. märts 2008

kommentaar

Venemaal on lugemisharjumus vähenenud

Enamikus Euroopa riikides tuntakse muret lugemisharjumuse vähenemise pärast. Huvitavat informatsiooni sel teemal saime Balti raamatumessil osalenud Venemaa kirjastuste esindajatelt, kellega kirjastamisteema kõrval tulid jutuks ka sealsed lugemisharjumused.

Vaatamata sellele, et Venemaa on raamatute kirjastamises maailmas kolmandal kohal Hiina ja USA järel, väljendasid messil esinenud Venemaa ametnikud muret lugemisharjumuse vähenemise pärast.

Esinejate hinnangul 37% Venemaa inimestest ei loe üldse raamatuid. Tõsiselt murettekitavaks peetakse raamatutiraažide langust: kui keskmine tiraaž aastal 1991 oli 37 600 eksemplari, siis aastal 2007 oli see vaid 6117 eksemplari.

Venemaal kirjastati eelmisel aastal 4,6 raamatut inimese kohta, aasta jooksul ilmus 108 000 nimetust kogutiraažiga 670 000 000 eksemplari. Kirjastusi oli Venemaal 2005. aasta andmetel kokku 5388.

Siinkohal toome võrdluseks andmed Eesti kohta: aastal 2006 tegeles raamatute väljaandmisega 884 kirjastust, ilmunud raamatute arv nimetuste järgi oli 4040, inimese kohta ilmus 5,4 raamatut, kogutiraaži oli 7 256 000 eksemplari (allikas: Eesti trükitoodangu statistika, <http://www.stat.ee>).

Vene kirjastuste esindajad tõdesid, et huvi raamatute vastu üritatakse tõsta ka riiklikul tasemel – korraldatakse konkursse, näiteks “Aasta raamat”, “Raamatukunst” jmt, samuti raamatumesse ja festivale.

Huvitav oli kuulda kahest nn anti-konkursist, näiteks “Abzats”, kus valitakse välja kõige kehvemini toimetatud raamat – auhinnaks murtud sulepea, ja “Polnyj abzats”, kus nominendid on nii kehva kvaliteediga raamatud, mida lausa polegi võimalik lugeda.

Väidetavalt on konkursil olnud positiivne mõju – kirjastused on oma töö kvaliteeti kõvasti parandanud ja mõni endine antikonkursi nominent on hiljem silma paistnud hoopis parimate raamatute konkursil.

Venemaal otsitakse ka kõikvõimalikke viise, et rahvast raamatupoodi meelitada – selleks on loteriid, sooduskupongid, kinkekaardid. Kahes Moskva sünnitusmajas saab iga vastne ema kingituseks raamatupoe kinkekaardi 200 rubla väärtuses.

Baltimaade kirjastajad tegid Riias toimunud Balti raamatumessil tihedat koostööd, müüdi ja osteti litsentse, vahetati kogemusi, tunti rõõmu jällenägemisest. Pildil (paremalt): Läti kirjastuste juhid Juris Vysotskis (Jumava) ja Vija Kilbloka (Zvaigzne), Leedu kirjastuste Alma Littera ja Šviesa juht Arvidas Andrjauskas, TEA Kirjastuse juht Silva Tomingas ja Koolibri juhtivoimetaja Taavi Tammsaar.

Raamatupidu Riias

Kaidi Urmet

Seekordne Balti raamatumess toimus 28. veebruarist 2. märtsini Riias ning tõi kokku asjaosalised nii Lätist kui ka naabermaadest. Meeldiv oli näha messi külastanud huviliste hulka – lisaks tuhandetele raamatusõpradele oli külastajate hulgas rekordarv koolinoori, ilmselt tänu messikeskuses samal ajal toimunud kooli- ja haridusmessile.

Tänavune mess üllatas peakülastajate, Venemaaga, kelle korraldatud üritused toimusid nii messikeskus kui ka Läti ülikoolis ja Riia kohvikutes.

Balti raamatumessidel on traditsioon valida kolme vabariigi eelmise aasta kauneimate raamatute hulgast Baltimaade kauneimad. Komisjon, mis koosnes kõigi kolme riigi ekspertidest, valis Eesti raamatute seast kauneimateks raamatud “Õnnelik lapsepõlv” (kunstnikud Ruth Huimerind ja Jüri Lõun, fotograaf Tiit Veermäe, kirjastus Tänapäev), “Absurdi impeerium” (kunstnik Andres Tali, Tammerraamat) ja albumi “Kaido Ole” (kunstnik Andres Tali, Eesti Kunstiakadeemia).

Silva Tomingas, TEA Kirjastuse juht:

Peame Balti messi oluliseks, sest nii Lätisse kui ka Leedusse müüme igal aastal mitmete raamatute litsentse ning seal on välja antud peaaegu kõik meie keeleõpikud.

TEA jaoks on Läti ja ka Leedu olulised eksporditurud. Eesti oma on liiga väike, seetõttu tasub töömahukat originaalõpikut luues juba ette arvestada võimalusega seda ka naaberturgudel müüa.

Meie koostöösuhet Läti ja Leedu kirjastustega ulatuvad aastasse 1995, mil müüsimise esimesed litsentsid.

Litsentside müük kestab ja just messi ajal nägi Läti suurima kirjastuse Zvaigzne kaudu ilmavalgust TEA “Lihtne vene keele grammatika” läti keeles.

Edu saatis messil ka mitut uut raamatut. Näiteks “Suurt perenaise käsi-raamatut” soovivad välja anda nii Läti kui ka Leedu suurimad kirjastused. Ka oli väga kasulik kohtuda kauaaegse koostööpartneriga Venemaalt, kirjastuse ja keeltekooriga Zlatoust.

Sel korral oli viljakaid kohtumisi eriti palju.

Elina Volmer, kirjastuse Koolibri juhtivoimetaja:

Kirjastus Koolibri on Balti raamatumessidest ikka osa võtnud, toimugu nad Tallinnas, Riias või Vilniuses. Messi peakülastajal oli seekord suur naaber Venemaa. Minu arvates tuli see väikele, tavaliselt ainult lätikeelsele messile igati kasuks.

Huvitav oli teada saada, kuidas on läti kirjastused muutunud – mida ja kuidas nad kirjastavad, palju on läti autorite raamatuid, mida valitakse tõlkimiseks. Sealne raamatuvalik on kahekolme aastaga kõvasti suurenenud, hinnatase on eesti omast madalam. Aastatega on konkurents tihenunud nagu meilgi – kirjastusi on 400 ringis. Aastas kirjastatakse veidi üle kahe raamatu inimese kohta keskmise tiraažiga 1700 eksemplari.

Messil käik mõjus kevadiselt – oli värskendav ja meeleolukas. Kohtusime ka paljude vanade tuttavatega – kirjastajatega Lätist ja Leedust ning teistestki riikidest. Algasime uusi projekte ja arutasime juba teoks saanud.

Ka uued ideed sünnivad kergemini just kodunt eemal olles.

uudis

Ilmusid Heljo Männi mälestused

Oma mälestusteraamatus “Elu roheline hää” jutustab Eesti lastekirjanduse *grand old lady* Heljo Mänd enda, oma vanemate, vanavanemate ja suguvõsa loo. Raamatu esitlus toimub 25. märtsil kell 13 Viru keskuses Rahva Raamatu kaupluses. Autor vastab küsimustele ning jagab autogramme.

Täienes sari “Valmistume kooliks”

5–7-aastastele lastele mõeldud sari “Valmistume kooliks” on saanud erakordselt suure huvi osaliseks. Seepärast on nüüd komplekti oluliselt täiendatud. Sinna kuuluvad nüüd aabits, kaks töövihikut, kirja eelharjutuste vihik, kõnearenduspildid ja “Käitumisraamat”.

Komplekt lähtub alushariduse raamõppekavast ja on lapsele abiks ümbritseva maailma mõistmisel.

Värvimist ja jutustamist võimaldavas raamatus pööratakse tähelepanu nii viisakale käitumisele kui ka suhtlemisele.

Edward Lucas Eestis

Seoses Lennart Meri mälestuskonverentsiga ja oma raamatu ilmumisega eesti keeles viibib märtsi lõpus Tallinnas ajakirja The Economist korrespondent ning kolumnist Edward Lucas.

Oma raamatus “Uus külm sõda” räägib autor Venemaa arengust viimasel aastakümnel, selgitab Kremli taktikat ja Lääne nõrkusi.

Raamatu esitlus toimub 27. märtsil.

RAAMAT

Väljaandja Eesti Kirjastuste Liit
© EKL 2008

ilmunud

Kriku ja Triku lähuvad rändama
Jaan Aitaja
120 lk
kõva köide

Uus kogumik sisaldab õpetlikke lugusid mõtlemiseks ja järeletegemiseks. Lugude temaatika on eelmise kogumikuga võrreldes märksa laiem, seda nii vanuserühmade kui ka raskusastme poolest. Kaks näidendit on kirjutatud just poistele: “Röövlijutt, milles tött” ja selle järg “Ainult üks kaabeltau”.

Uurimustöö kirjutajale
Maigi Vija, Kadri Sõrmus, Irene Artma
40 lk
pehme köide

Õpilastööde vormistamise juhend on õpilasele toeks referaadi ja uurimustöö kirjutamisel. Juhend õpetab oma tööd korrektselt vormistama ning annab soovitusi töö koostamise kohta. Lisaks selgitavale tekstile on brošüüris ka harjutused, mis juhivad tähelepanu tüüpilistele õpilasuurimuste eksimustele. Esitatud vormistuslikud nõuded on kooskõlas Tartu ülikooli ning õpilaste teadusajakirja Akadeemiake teadustööde vormistamise nõuetega.

Lingvistika-ülesanded
Renate
Pajusalu,
Reeli Torn,
Axel Jagau
100 lk
pehme köide

Kogumik sisaldab mitmesuguse raskusastmega ülesandeid kooliõpilastele ja teistele huvilistele. Ülesanded põhinevad keelel ja nõuavad eelkõige loogilist mõtlemist. Lisatud on vastused ja põhjalikud lahenduskäigud. Raamat on vajalik neile, kes valmistuvad lingvistikaolümpiaadideks, kuid peaks huvi pakkuma ka igale keele- ja loogikahuvilisele.

Mereannid ja mereelukad meres, pajas ja pannil
Toivo Niiberg
136 lk
kõva köide

Meie poelettidel on palju uusi eksootilisi mereelukaid nimetustega, mis sageli mõjuvad hirmutavalt, näiteks hai, rai, meriskorpion, või hoopis võõristavalt.

Nimetuste tundmaõppimisel saavad raamatust abi õpetaja, gurmaan, koduperenaine ja kokk, aga ka turist, kes satub võõrale maale eksootiliste roogade keskele või kavatseb lihtsalt merre ujuma minna, kohtumaks raamatus loetletud mereelukatega ilma kavatsuseta neid nahka pista.

Enam retsepte leiab raamatust nende mereelanike kohta, keda kohtab meie toidupoodide kalalettidel.

Teistsugune Arno ja rääkiv kass

Rutt Hinrikus

Helga Nõu uue romaani peategelane on Aapo Einstein. Raamatu alguses on ta koolipoiss, ja temaga samas klassis on ka Josef Totzi ja tujukas Raija Telemar, punaste juustega Heinrich Georg Aadniel Strahle, veidi imelik muusikapoiss Jaan Veider ning tüse ja tõsine Tõnnesson.

Ei ole raske ära arvata, et eelmises elus olid nende tegelaste nimed Arno, Joosep Toots, Raja Teele, Kiir, Imelik ja Tõnisson. Korduvad ka mõned kõigile eesti lugejaile tuttavad stseenid, ehkki veidi teisiti. Siingi ütleb õpetaja: “Kui inimesel midagi põues ei ole, siis on põu tühi.” Aapo põues aga siputab kass. Romaanis on teisigi “Kevadest” tuttavaid detaile ehk teisti öeldes on Helga Nõu romaan kirjutatud Lutsu raamatu “peale”.

Ajast aega korduvad inimtüübid

Helga Nõu ei laena siiski Lutsult palju, mõned situatsioonid, mõned üldinimlikud karakterid: Arno, Teele, Tootsi, ja tegelikult ainult Arno kui ühe noore inimese põhilistes omadustes ajast aega korduva tüübi. Ja siingi võib väielda ja leida, et Arno ei olnud selline pigilind.

Aapo Einstein nime eraldab kuulsa füüsiku nimest vaid üks puuduv täht – seetõttu on ta ainult peaaegu geenius. Koolipõlv lõpeb ja Aapot ootab mehepõlv. Kolmemehena ei pääse ta õppima soovitud erialasid, kuni üks vastavatud õppeasutus teeb tast advokaadi. Suurem osa romaanist jutustab advokaat Aapo naljakatest äpardustest esimesel töökohal.

Siin on tegemist õnnetu armastusega, mis päris õnnetu ei olegi, peaaegu kriminaalsete lugudega, mis lõpuks lahenevad, peaaegu üleloomulike juhtumistega, mis vist siiski toimusid unes ja muidugi kassidega. Üks neist oskas isegi rääkida, enne kui teda enam ei nähtud.

Austav kummardus Lutsule

Romaan on ühtaegu austav kummardus igihaljale Lutsule – Aapo viiakse korra majamuuseumissegi – intertekstuaalne mäng ja kurb-naljakas noore inimese kasvamise lugu.

Autor teatab, et ta raamat “ei ole mõeldud eraldi ei noortele ega täiskasvanutele, vaid INIMESTELE, jättes määramata nende suuruse ja vanuse” ja hoiatab ühe tegelase suu läbi uskumast kinnisideesid ning kahtlema oma mõistuse piirides. Seda sümboliseerib ka kvantmehhaanika rajaja Schrödin-

Helga Nõu romaanidereas on “Peaaegu geenius ehk Schrödingeri kassi otsimas” järjekorras kaheksas teos.

geri välja mõeldud kass, kes istub läbi paistmatus kastis ja on samapalju elus kui surnud, sest mõlemad olekud on võimalikud.

Helga Nõu romaan on hästi jälgitava tegevusega, mänguline ja arusaadava, kuid mitte pealetükkiva sõnumiga: usu oma silmi, kahtle, mõtle ning armasta inimesi, vaatamata nende puudustele.

Peaaegu geenius ehk Schrödingeri kassi otsimas
Helga Nõu
240 lk
kõva köide

Avalik kõne – lahutaja ja ühendaja

Talis Bachmann

Kui võtta maailmatäis inimesi, pole raske näha, kuivõrd erinevad nad on. Ometi on valdav osa nendest sarnased vähemalt ühes – nad on kõnelejad ja kõnelejate kuulajad. Kõneta ja kõnetamiseta pole ühiskonda. Kõnelemata ja kõnetamata pole ühiskonna probleemid lahendust. Avalik kõne kui kõne alaliik osutub eriti oluliseks kiirete muutuste ja arengu, aga ka aimuvate uute probleemide aegadel. Mitte üksnes kõnelda, vaid ka kõne kui avaliku elu nähtuse olemust ja erisusi tundma ja paremini kasutama õppida on omaette päris suur väärtus. Nii tunnetuslik kui ka praktiline.

Avalik kõne eri aspektidest

Hiljuti tehti mulle ettepanek osaleda ühes paraja mahuga ja mitte ülemäära pretensioonikas ettevõtmises – avaliku kõnet selle eri aspektides lahkavas ja iseloomustavas kogumikus. Ajanappuse käes vaevlev allakirjutanu küll mõnevõrra puikles, kuid nüüd saan öelda, et oleks kahju olnud, kui oleksin

loobunud. Soovitan “Avatult avalikust kõnest” täiesti avalikult oma lugemisenüüsse võtta. Artiklid on kindlasti lugemist väärt. Kokku annab kogumik mõistlikult mitmekesise, teabetiheda, nii teoreetilise kui ka praktikule kasulikus võtmes ülevaate avaliku kõne liikidest, toimemehhanismidest, tavadest, võtetest ja praktilistest reeglitest.

Kõne alla on võetud avaliku kõne praktilised, õppimisega seotud, ajaloolised, suhtlemispsühholoogilised, protokollid ja etiketiga seotud, demagoogiat lahkavad, reklaamispetsiifilised ja meediapeeglis ette tulevad vaatenurgad. Antakse ka praktilisi soovitusi ja mõnigi kord kommenteeritakse päevakajalist ja ühiskonnaelulist. *Last not least*, esitatud on kasulikke viiteid täiendavate allikmaterjalide kohta. Minu “puigelnud, kuid lõpuks mõistuse pähe võtnud projektikollegide” nimerida pole eestlasele päris tundmatu: Toivo Pilli, Hillar Palamets, Tõnu Lehtsaar, Tiina Tšatšua, Ülo Vooglaid, Talis Bachmann, Mart Raudsaar. (Ja virtuaalsena, *cum grano salis* ka Stanislav Jerzy Lec.) Nii erinevad ja nii sarnased kõik ühtaegu...

Väike äraarvamismäng

Siin on mõned fraaside vabade tõlgenduste ja parafrasidena toodud nopped sellest ühistööst. Ja lugeja võib nüüd mängida äraarvamismängu – kellele elmainitud tsitaadid küll kuuluda võiks?

“Sõnumit edastav isiksus on ka ise sõnum.” “Kogenud kõneleja julgeb mõnikord öelda: “Ma ei tea.” Hea kõneleja on pigem termostaat kui termomeeter.”

“Parem tekst peas kui pea tekstis.” “Jättes sisu samaks muutkem esitusviisi.” “Käsi püksitaskus viitab üleolekutunde, mõlemad käed taskus on juba matslikkus.” “Veerand tundi häbi ja ülikool läbi.”

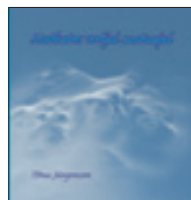
“Kõneleja mõju võtmetegurite hulgas on usaldusvärsus, sarnasus kuulajaga ja võimu omamine.” “Konkreetses suhtluses kaldume me sageli alusetult pidama ennast oma partneri tunnete põhjuseks.” “Mingil hetkel tuleb kuulutada tõe ka siis, kui see kuulajatele ei meeldi.”

“Me kõik soovime paista silma, kuid kindlasti mitte sattuda piinlikku olukorda.” “Protokoll ja etikett pole üks ja ainus ja ainuvõimalik; neid on mitmeid erinevaid, sõltuvalt ajastust ja konteks-

tist.” “Mida vähem meid teatakse, seda valjemini räägib riietus.”

“Siinkohal Schwarzenegger sekkus lühirepliigiga... debati jälgijad ekraani taga olid naerust kõverad.” “Kord kostnud Churchill vastuseks küsimusele, kui kaua ta kõneks valmistus: “Terve oma elu!” “Hea maine ülesehitamine võtab aastaid.”

“Demagoogidest jagusaamise parim võte on demagoogia; peltsebuli peltsebuliga.” “Dissonants, mis algajal demagoogil tekib, hajub sedamööda, kuidas inimesel õnnestub märkamatu veenda ka ennast uskuma seda kõike, mida ta teiste lollitamiseks on suust välja ajanud.” “Ulmekera kerimine.” “Ta muudkui räägib ja räägib, aga ei ütle midagi...”

Avatult avalikust kõnest
autorite
kollektiiv
104 lk
pehme köide

Matkates neljal aastaajal
Tõnu Jürgenson
96 lk
pehme köide

Sõna “matk” tekitab inimestes väga erinevaid tundeid, mõnes põnevust, mõnes ärevust. On neid, kes tahaksid kohe teele asuda ja neidki, kes ei soovi sellest üldse midagi teada. Mõnel on eelarvamused ja mõnel hirm, et ei saa hakkama. Üldiselt

ei jäta see sõna kedagi päris külmaks.

Selles raamatus käsitletakse matkamist kui meeldivat hobi vaba aja sisustamiseks, aga ka kui võimalust, et hobist võib saada eluviis. Raamatus tutvustatakse matkamist kõigil neljal aastaajal. Autor püüab purustada müüti, et matkamine on ainult suvise hooaja ettevõtmine ja et talvine väliõibimine on midagi keerulist või võimatut. Ühtlasi heidetakse pilk matkavarustusele, kuid autor rõhutab, et eelkõige on ühe hea matka kordaminekuks vaja hakkajaid inimesi.

Kodud ja kujutelmad
Inna Gens
200 lk
kõva köide

Filmiteadlane Inna Gens on kunstikoguja, bibliofiili ja

bibliograafi Julius Genssi tütar. Tema isa oli 1920.–30. aastatel Tartus ja Tallinnas suuremaid Pallase koolkonna ja kaasaegse kunsti metseene. Raamatus

käsitletakse kolme teemat. Esimese keskne tegelane Lilli Brik oli suurilma- daam, filmirežissöör ja tõlk ning Maja- kovski muusa. Inna Gensi kõrval ja Lilli Briki käevangus jalutame eluradadel koos Pablo Picasso, Marc Chagalli, Eldar Rjazanovi, Maia Plisetskaja, Ludmilla Gurtšenko, Yves Saint Laurent'i ja paljude teistega.

Teine teema keskendub Inna Gensi perekonna juurtele Eestis, kolmas autori isiklikule elule. Inna Gensiga ootab meid ees põnev ja hariv teekond kultuuri- ja kunstiinimeste seltsis.

Kiri emale vangilaagrisse. Inta vangilaagrist kõneldes meenutas üks hiidlanna Leelo ema nii: “See ema oli pidevalt oma tütre ja mehe pärast muretsenud, kuidas nad hakkama saavad. Teised muretsenud rohkem kehva toidu ja kõhutühjuse pärast. Selle ema süda valutanud aga oma pere pärast.”

Selle pildi taha on Leelo Tungal kirjutanud: “Pealkiri “Tutiga tibu”. Mina 5-aastane. Näed, siin mul veel patse pole. Eks ole naljakas.”

Minu memme moodi

Leelo Tungal

Kõigepealt ütleksin, et see raamat pole läbinisti tõsine – ennemini vastupidi, loodetavasti on selles päris palju naeru- või vähemasti muigekohti. Iseasi on alltekst – sellest saavad kahtlemata kõige paremini aru need, kes mäletavad elu 1950. aastate Eestis. Stalinliku õnnepäikese sära, mida määriti pähe nii raadio kui ka ajalehtede kaudu, oli suurte inimeste jaoks ikka vägagi julm, laps aga elas oma elu...

See, et alapealkirjaks panin “Veel üks jutustus õnnelikust lapsepõlvest”, kõlab küll küüniliselt, kuid ometi on selles sees ka tõetera: lapsepõlv jääb õnnelikuks ka kõige raskematel aegadel – muidugi juhul, kui laste ümber leidub armastavaid inimesi.

Pikaleveninud kirjutamise algus

Kui ma takkajärgi mõtlen oma lapsepõlvele, siis mõistan, et olime üsna vaesed – ega kooliõpetajate palk ole kunagi kiita olnud –, aga sündmuste ja tundmuste poolest oli elu väga rikas. Ühiskond oli valelik, kalk ja halastamatu, kuid seda ühtehoidvamad olid pered ja sõpruskonnad. Keda võis usaldada, seda ka hoiti ja armastati.

Usun, et iga inimene võiks oma lapsepõlvest raamatu kirjutada – väiksest peast on pilk terav ja mõnigi lapsepõlv-sündmus on selgemini mees kui tund aega tagasi loetud ajaleheuudis.

Oma loo kirjutamist alustasin õige mitu korda: esimesel korral veel tuden-gina, kui panin paberile midagi poeemitaolist. Saatsin esimese osa Nooruse toimetusse, kus noorte autoritega tegelev Rudolf Rimmel selle armutult välja praakis, teatades, et sellistest asjadest ei luuletata, vaid kirjutatakse proosavormis. Tollal olin üksjagu solvunud, aga hiljem sain aru, et tal oli õigus.

Alustasin loo kirjutamist veel paar korda ja üks, uuel ärkamisajal paberile pandud dokumentaaljutustuse variant on mul tervikuna alleski, aga avaldamisega ma tookord ei kiirustanud.

Ei mingit kurtmist ega süüdistamist

1997. aastal, paar kuud pärast mu ema surma, helistas Rutt Hinrikus kirjan-dusmuuseumist ja ütles, et ema saadetud elulood – nii memme enda kui ka vanaema Mari omad – olevat muu-seumi võistlusel tähelepanu äratanud, ning palus memme jutu juurde ta fotot. Sorisin koos tütardega kaua memme albumites ning otsustasime, et kõige ilmekam oleks pilt, mis tehtud Haap-salus Aafrika rannas millalgi 1930. aastate lõpus, kui tulevik tundus talle helge ja oma kätega kujundatavana. Ta tegeles kodutütardega, õpetas lapsi ja õppis ise – eelmisel Eesti ajal oli kombeks käia kõikvõimalikel kursustel ning memm tegeles laulmisõpingutega Tenno Vironi juures, käis Ernst Idla võimlemislaagrites ja õppis esperanto keelt.

Jah, tegelikult pidanuks ta õppima vene keelt, kui oleks aimanud, et mõne aasta pärast tuleb just selles keeles Komi ANSVst oma perele kirju kirjutada...

Pildiotsimise ajal saatis Ave Alavai-nu mulle väljalõike ajalehest, kus Inta vangilaagrist kõneldes hiidlanna Marie Brever meenutas mu memme: “Mil-le eest seda naist karistati, pole teada. Kuid see ema oli pidevalt oma tütre ja mehe pärast muretsenud, kuidas nad hakkama saavad. Teised muretsenud rohkem kehva toidu ja kõhutühjuse pä-rast. Selle ema süda valutanud aga oma pere pärast.”

See oli tõesti minu memme moodi: miski polnud tema meelest üle jõu käiv, kui pere oli koos ja inimesed hoidsid ühte. Ja korraga taipasin, et kogu see lugu tuleb kirja panna hoopis rõõmsas ja rahulikus toonis: ei mingit kurtmist ega süüdistamist!

Sellegipoolest ei olnud kirjutada kerge, sest kirju lugedes läks silm vahel ikka märjaks küll.

Läbi lapsesilmade suurekssaamine

Nii mõnedki sündmused on mees päris detailselt. Paljusid “raadiolaule” võin salvide kaupa meelde tuletada,

ja mõnigi lõhn – metsmaasikate, pe-suseebi, Riia sireli lõhnaõli oma – toob meelde terveid päevi.

Ema oli mul Suur Koguja: ta oli aastaid Eesti Rahva Muuseumi korres-pondent ja hoidis alal kõikvõimalikke pabereid. Kui memm 1955. aastal lõ-puks amnestiaga vangilaagrist vabanes, pidi ta peaaegu rongist maha jääma, sest ei jaksanud oma paberikraami täis kohvrit vagunitrepist üles tarida, aga kõik saadud kirjad tõi ta koju kaasa. Ka minu joonistused ja esimese äratulnud piimahamba, mille isa talle kirja sees oli saatnud...

Kõik peresündmused pani ta enne ja pärast vangilaagrit kirja sinisesse kladesse. Sealt saingi teada, kuidas ta Krulli sünnitusmaja aknast kuulis lau-lupeorongkäigu möödumist, sellal kui mina oma esimesi “leelotusi” kuulda-vale lasin.

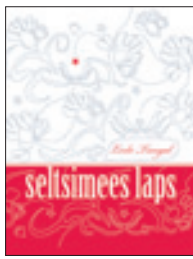
Juhuse tahtel toimus 1997. aasta las-te laulupidu just minu 50. sünnipäeval, ja sealt kaasa toodud lillekimbu viisin memme haigevoodi kõrvale. Seda pidu pidi laulupeo-usku memm kahjuks vaatama telerist, ja nädal hiljem viisi-me lilli juba tema kalmule...

Välja mõeldud olukordi raamatus tegelikult pole, küll aga võib nii mõni-gi sündmus või isik läbi lapsesilmade vaadatuna olla “tegelikust elust” üksja-gu erinev.

Tegelikult ei suutnud “Seltsimees laps” ära mahutada pooltki sellest, mida raamatusse panna tahtsin. Teine osa on mul praegu pooleli – loodan väga, et selle kirjutamine kümmet aastat ei võta...

Seltsimees laps

Leelo Tungal
kujundanud
Urmas Viik
216 lk
köva köide
neljavärvitrükk

ilmumas

Punalipuline Balti laevastik ja Eesti 1939–1941

Pavel Petrov
tõlkinud Toomas Huik
kujundanud Heino Prunsvelt
264 lk
köva köide
Käesolevas raamatus käsitleb autor teemasid, mida on varem vähe uuritud: Eesti PBLi operatiivplaneerimise dokumendid aastail 1935–1939; PBLi baasid Eestis aastail 1939–1941; PBLi osa Eesti Vabariigiga seotud välispoliitilistes sündmustes aastail 1939–1940; PBLi lahinguline ettevalmistus 1940. aastal ja 1941. aasta algul. Lisaks antakse ülevaade Eesti mereväest aastail 1939–1940.

Sündmused, mis muutsid maailma

Rodney Castleden
tõlkinud Mall Pöial
kujundanud Villu Koskaru
448 lk
köva köide
Kõik toimuv muudab maailma. Kaoseteooriast on tuntud väide, et liblika tiivalööök ühel pool maakera võib käivitada hoomamatu ja üha võimenduva reaktsioonide ahela, mis põhjustab lõpuks keeristormi teisel pool maakera. Väikesed muutused kutsuvad esile suuri sündmusi ja viimased ongi need, millele kesken-dub inglise ajaloolane Rodney Castleden raamatus “Sündmused, mis muutsid maailma”, kirjeldades rohkem kui kahtsadat maailma ajaloo kulgu märkimisväärselt mõjutanud episoodi.

Jack – suur võrgutaja

Jack Nicholsoni elu ja armastused
Edward Douglas
tõlkinud Maia Boltovskiy
kujundanud Mae Rand
400 lk
köva köide
Jack Nicholson (s. 1937) on üks maailma tuntumaid filmi-naitlejaid. See raamat on intii-mne kirjeldus Nicholsoni kire-vast elust, alates lapsepõlvest ja läbilõõgiaastatest kuni suure kuulsuseni.

Mosaiikmõrvad

Giulio Leoni
tõlkinud Marilin Lips
328 lk
pehme köide
Firenze, juuni 1300. Peaaegu valmis mosaiigi kõrvalt leitakse kunstniku laip. Dante Alighieri, värs-kelt ametisse nimetatud linna prelaat, tulevane “Põrgu” autor, asub uurima oma esi-mest juhtumit.

Nefriitpalvehelmed

Boriss Akunin
tõlkinud Veronika Einberg
kujundanud Piret Niinepuu-Kiik
624 lk
pehme köide
Raamat sisaldab kaheksa erinevat lugu Erast Fandorini eri-nevatest eluetappidest, igaüks kirja pandud erinevas stiilis. Eeskuju on autor võtnud krimikirjanduse klassikutelt.

Alasti ujuma

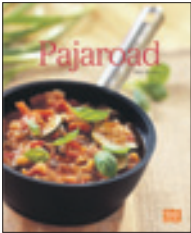
Melissa de la Cruz
tõlkinud Karin Suursalu
kujundanud Irina Tammis
240 lk
köva köide
Bikiinides lapsehoidjad – paipiiga Mara, hellik Eliza ja Brasiilia sekspomm Jacqui – on jälle Hamptonsis, sulpsavad paljalt ookea-ni, päevitavad valgel rannaliival ja... ah jaa, hoiavad superrikaste Perryde hellitatud lapsi nagu elmises raamatus “Lapsehoidjad”.

Kodu kõige kallim

Voldemar Miller
lasteraamatusari “Loe mind”
pildid joonistanud Marja-Liisa Plats
144 lk
köva köide, neljavärvitrükk
Kuigi lastekirjanik Voldemar Millerit pole enam, vääri-vad meeldetuletamist ja ka esmaavaldamist tema lastejutud. Mil-ler ise on öelnud: “Lastele hakkasin kirjutama alles 1960. aastail. Nüüd tulevad mulle jutud ikka vahel vägisi kallale ja kiusavad, kuni nad üles kirjut-an. Nii on mul veel valmis palju jutte, mis ei ole ilmunud. Neist saaks kokku mitu raamatut.” Nüüd on üks raamat valmis.

ilmunud

Pajaroad
Pille Enden
sari “100 rooga”
 116 lk
kõva köide
 Pajaroog on tänuväärne toit, mis valmib vähese vaevaga, pakub aga lõputult võimalusi erinevate koostisosade kombineerimiseks ja maitsestamiseks ega kaota rikkalikku maitset ka soojendamisel. Raamatust leiab 50 koduse ja eksootilise pajaroa retseptid erinevatest lihastest, kanast, kalast ja köögiviljadest. Autor tutvustab ka roogade valmistamises sobilikke potte-padasid.

Pidulikud pühapäeva-lõunad
Indrek Kivisalu
 160 lk
kõva köide
 Kaunis kinkeraamat on 13 pidulikku kolme- kuni viiekäigulist lõunamenüüd Eesti Vabariigi presidendi peakokalt Indrek Kivisalult. Lisaks aastaegade järgi jagatud peomenüüdele leiata siit autori näpunäiteid laua katmiseks, toidu serveerimiseks, salvrätide voltimiseks jne.

Kõik peomenüüd on varustatud põhjalike retseptide ja piltidega igast roast. Veinisoovitused sommeljeelt Imre Uussaarelt.

Eesti perepeod
Lia Virkus, Harri Ilves, Tiina Väljaste
sari “100 rooga”
 230 lk
kõva köide
 Raamat on juttu kõigist meie tähtsamatest pühadest. Kõigepealt kirjeldatakse vanu ja uusi kombeid, mis antud päevale iseloomulikud. Seejärel pakub meisterkokk Harri Ilves välja lihtsaid ideid peomenüü koostamiseks koos retseptide ja valmistamisõpetustega. Samuti antakse nõu peoruumide kaunistamiseks ja laua katmiseks. Raamat on pildirohke, elav ja praktiliselt kasutatav. Tekst on nii eesti kui ka inglise keeles, sobides nii koduseks kasutamiseks kui ka kingituseks välimaal elavatele sõpradele.

Lõunamaine hõng Eesti aedades

Anu Jõesaar
käsiraamatute toimetaja

Mis saab olla inimlikum kui unistus puhkusest soojal maal! Kuid teostada saab seda mitmeti. Võib veeta nädala Vahemere ääres. Kuid võib ka tuua Lääne-Euroopa lopsakust koduaeda ja nautida seda kogu meie lühikese suve vältel. Neile, kes valivad teise variandi või mõlemad, on hea kingitus populaarse aedniku Arne Kähri värske raamat “Kõrgekasvulised püsililled”.

Tuntud taimeperekonnad
 Raamatus pole juttu sellest, kuidas üritada põhjamaa kliimas kasvatada nõudlike eksoote – ehkki vahel võib ju naabrite üllatuseks õnnestuda seegi. Kähr soovib loodetud mulje saavutamiseks tuua oma aeda tugeva ja kõrge kasvuga taimi meile juba tuntud taimeperekondadest. Võimsad taimed, istutatuna lisaks veel suurte gruppidenä, loovad koduaias rahuliku avaruse miljöö.
 Aednike püüdlus soojema ja lopsakama poole pole muidugi omane ainult eestlastele. Kõik aiapidajad unistavad sellest, et õnnestuks nihutada lõunamaiste taimede kasvatamist põhja poole. Laplased näevad vaeva, et saavutada

Kaunis püsilillepeenar nõuab pidevat hoolt ja nn rohelisi näppe.

samasugust aeda nagu sugulastel Lõuna-Soomes. Sakslased, hollandlased ja taanlased igatsevad oma koduõue Vahemere maade lopsakust. Meie jälle tahame samasuguseid aedu nagu Lääne-Euroopas.

Tösi, kõrgust ja vormikust annavad aiale ka põõsad. Kuid need moodustavad siiski niioelda alalise maastiku, samas kui kõrged püsililled lisavad aeda teretulnud muutlikkust. Autor leiab, et aianduse teeb põnevaks just looduse võime pidevalt millegagi üllatada – nii on suurte püsikute hoogsa arengu jälgimine meie lühikese suve jooksul elamus omaette.

Kui kõrge on kõrge?
 Kui kõrgeks peab taim sirguma, et ära teenida kõrgekasvuliste raamatusse kuulumise au? Eks see ole kokkulepe

pe küsimus, arvab Arne Kähr. Kaugel põhjas on juba poolemeetrine taim kõrge, lõunas aga võib isegi kahemeetrine olla vaat et pinnakattetaim. Oma raamatusse valis autor sellised, mille kõrgus jääb vahepeale: meetrini ja meetrist ülespoole sirguvad või ka natuke alla meetri, kuid lopsaka ja tugeva kasvuga taimed.

Arne Kähr ise on eluaeg tegelnud aiandusega ning tal on taskus Rápina aiandustehnikumi ja EPA agronoomi diplom. Ta on jutustanud, et isiklikult seostub tal kõrgete püsikutega hoopis eriline mälestus. Nimelt 1993. aastal, kui Eestit külastas Johannes Paulus II, oli just Kähri koduaed üks neid kohti, kust lilleseadjad tulid otsima kultuskohtade kaunistamiseks vajalikke mas- taapseid lõiketaimi. Eks igal aednikul

Supp nagu rahvuse tunnusjoon

Martin Hanson

Vestlussõnastikud ei sisalda mitte kunagi küsimust: “Vabandage, kas teil suppi on?” või “Andestust, kus on lähim supiköök?” Peasjalikult seetõttu, et suppi ei peeta eriti tõsiseltvõetavaks söögiks, vanainimesed luristavad seda, kuna hambaid enam ei ole, lapsed kuna veel ei ole. Põhiasjalikult pohmelli rohi või kiire hauge, kui pole aega pikemalt mäluda.
 Vale.
 Supp on tegelikult kunst, supp on elu, supp on kokakunsti algus, supp on selgepiirilise jooneta söömanauding. Supikausi sisu järgi on võimalik sekundiga mõista, millise inimese, kultuuri, ajastu või jõukusega on tegemist. Iga

rahvuse tunnusjoon on tema supp. Inimesed, kes keedavad tummist toitvat ning armastusest pungil hernesuppi ei saa olla halvad, kadedad või ükskõiksed.

Kestvussport nimega elu vajab ümberhindamist ning seda on parem teha mõnusalt punnis kõhu kui tühja vatsaga. Ilmselt ei ole söömine meie eksistentsi põhitegevus. Samas võib see seda ka vabalt olla, kuna siiani ei ole keegi suutnud elu tegelikke motive piisavalt paljastada. Süüa, paljunedä ja tegutseda – see on siiani parim, mida oleme suutnud välja nuputada. Miks siis mitte lõõgastuda, lasta rihm paari augu jagu lõdvemaks ja süüa...

Täna hommikul sõin ma suppi. Head suppi. Leem värskendas mind kui kraanist voolanud vesi, pesi näolt

une ja hingelt eelmise öö sigadused. Samas on kiire supp enne värskendavat dušši midagi, mis tapab iga väiksemagi süümepiina, keerab vedrule päevaks uue keeru sisse ja kihutab adrenaliini taevasse. Kohe tekib uus mõnuaisting ja mitte miski ei suuda peatada mind ega mu tegevust. Ei mõtet, ei tegu. Budismi üks ilusamaid mantraid seisneb mõttes, et kui saad olukorra parandamiseks midagi korda saata, pole vaja muretseda, kui ei saa, pole samuti vaja muretseda. Kõik loksib lõpuks paika.

Haarame siis selle tarkuse valguses kulbi ning võtame kampa mõned kausid, hulga maitsestajaid ja paar lusikat. Mõõdame välja mõned meetrid toidumaterjali, krutime kraanist liitreid vett ja paneme plaadimängijasse mõne Mozarti kerge klaverisümfoonia. Muud

polegi vaja. Heli ja lõhn. Lisaks maitse. Ma ei püüa SupiDieediga lõhkuda vanu arusaamu. Ma ei püüa luua uusi trende. SupiDieet on kellu, millega visata esimene mõrdipäts kulinaarse naudingu vundamenti.

SupiDieet
Martin Hanson
sari “100 rooga”
 148 lk
kõva köide

Niiskus – maja suurim vaenlane

Anu Jõesaar
käsiraamatute toimetaja

Pärast tänavust talve pole vaja kellelegi seletada, kui vastik nähtus on niiskus. Kui aga inimesele on niiskus lihtsalt ebameeldiv, siis majale lausa hävitav.
 Kinnisvara peaks olema tema omanikule vähemalt samasugune väärtus kui auto. Ent elus see millegipärast päris nii ei ole. Auto tervisest teab peremees vaat et rohkem kui iseenda omast, auto- ga käiakse regulaarses hoolduses ja kõik tekkinud probleemikesed kõrvaldatakse otsekohe. Majal aga lastakse tihtipeale vaikselt laguneda, seni kuni vajadus kapitaalremondi järele lausa vastu karjub.

Pahategija jätab jälgi
 Aastakümneid vanade majade probleeme uurinud Lea Täheväli Stroh tuletab inimestele oma loengutes ja kirjatükki- des aina meelde, et maja vajab hooldust täpselt samamoodi nagu auto. Hoone loomulik lagunemine toimub pidevalt ja hooldus peab sellega sammu pida- ma. Kui igale tekkinud probleemile õigel ajal reageerida, on maja hooldus- ja remondikulud väikesed ning kodu teenib oma elanikke kaua ja hästi.
 Maja kõige suurem vaenlane on niiskus. “Õnneks” jätab see vaenlane peaaegu alati endast maha jälgi ja nende järgi leiab tähelepanelik peremees ta kergesti üles.
 Raamat “Maja ja niiskus” juhatabki majaomanikku mööda niiskuse jäetud

märke nende tekkepõjusteni. Niiskus- kahjustus võib väljenduda hallituse ja mädanikuna, külmakahjustusena, soolakahjustusena, keemilise kahjustusena nagu rooste ja happevihm, materjali- de paisumise ja kahanemise tagajärjel hoonele ilmunud pragudena, määr- dunud või värvi muutunud laikudena. Paljudele on tuttavad hoone niiskusest põhjustatud terviseprobleemid alates üldisest väsimuses ja lõpetades allergia või astmaga. Ja lõpuks annab maja niiskumisest märku ka energiakulu suure- nemine, sest niisked konstruktsioonid juhivad soojust paremini kui kuivad.

Piltidega puust ja punaseks
 Lea Täheväli Stroh oskab asju lihtsalt seletada. Ta saab aru, et teema mõist-

miseks tuleb lugejal meenutada üht- teist koolifüüsikast ja -keemiast, mis igapähele nii kerge ei olegi. Seetõttu on ta illustreerinud raamatu arvukate sel- gitavate joonistega, mis teevad niiskuse liikumise majas lausa puust ja puna- seks. Sama informatiivsed on rohked värvifotod hoonete niiskuskahjustus- test, millest igapähe juures on lahti rää- gitud ka probleemi tekkepõhjus.

Raamat ilmus esimest korda trükist 2005. aastal vahetult pärast jaanuari- tormi, mistõttu see kadus müügilt nagu soe sai ja paljud huvilised jäid ilma.
 Tänavune kordustrukk võimaldab soetada endale pädeva abimehe ka neil majaomanikel, kes tookord hetke ei tabanud. Esmatrüki ajal elas ehitusin- seneri haridusega autor Rootsis, kus ta

samuti tegeles vanade hoonete problee- midega.

Tänavu aprillikuust alates on Lea Täheväli Stroh aga tagasi Eestis ja asub tööle ehitushooldel konsultandina.

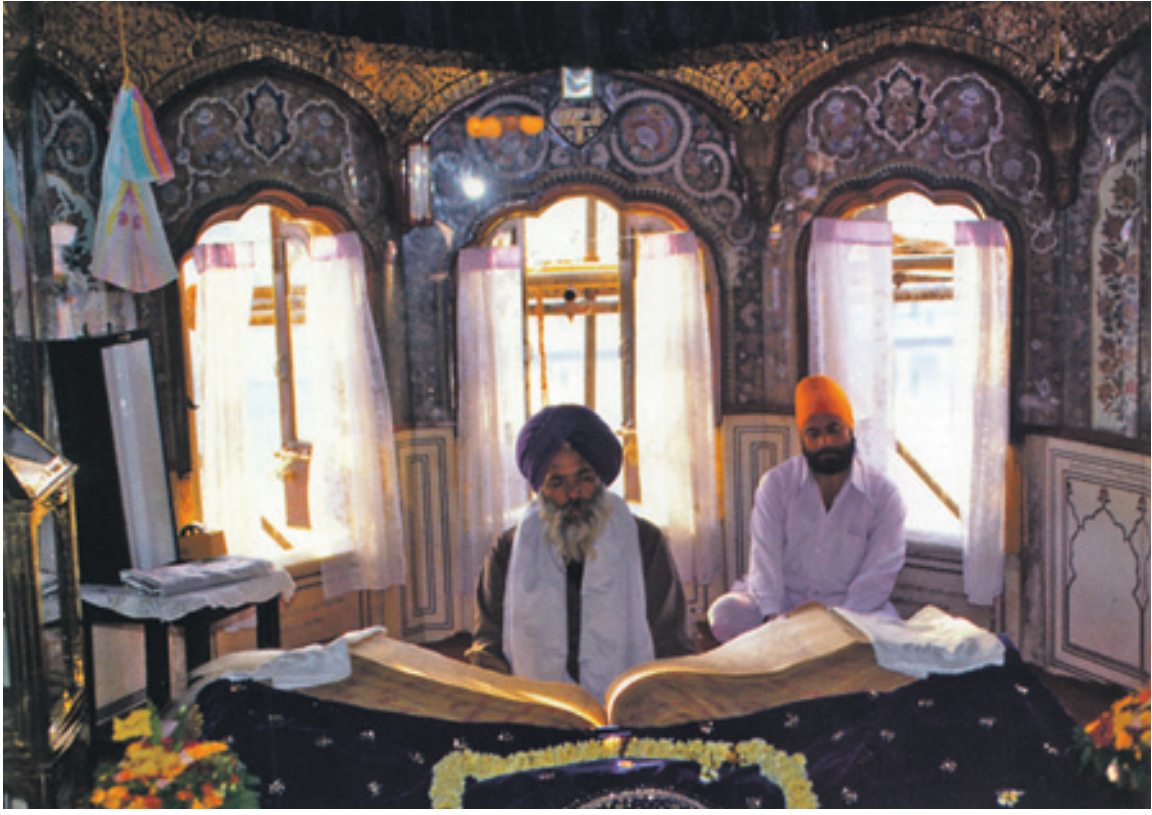
Nii et tulevikus on vana maja oma- nikel võimalik raamatus loetule lisa kü- sida ka loengutel ja konsultatsioonidel.

Maja ja niiskus
Lea Täheväli Stroh
sari “Maja tervis”
 100 lk
pehme köide

Tiibeti budist surub palveks käed kokku, olles jalgsirännakul ümber Kailase mäe, mis asub ühes planeedi mahajäetumas kohas.

Amritsari templi usutalitused koonduvad ümber sikhide püha teksti Granth Sahibi, mis on nende viimane ja ülim guru.

Palverännak pühasse paika

Urmas Petti

TÜ usuteaduskonna õppejõud

“Palverännak on eelkõige retk, kodust lahkumine, et rännata – kas pikka või lühikest teed – pühasse paika. Ometi tähendab palverännak palju enam. Palverännakul olid puutuvad kokku rituaalide, pühade esemete ja püha arhitektuuriga. Nad võivad rännata üksi või rühmadena ning teel saadud kogemus võib olla sama oluline kui mis tahes isikliku eesmärgi saavutamine. Mõnikord on oluline vaevavikas ja füüsilist jõudu nõudev teekond. Teinekord võib teekond ise olla peaaegu tähtsusetu ja olulisim on sihtkoht, kuhu moodsate transpordivahenditega võib pääseda väga kergesti. Mälestuste ja meenetege koju naasmine võib palverännaku juures olla sama oluline kui sihtpunkti jõudmine.”

Nii kirjutab David Souden, Briti teleprodutsent ja ajaloolane, kes nüüd ka eesti keelde tõlgitud raamatus annab põgusa ülevaate mõnedest palverännukohtadest maailmas, nendega seotud religioonidest ja tavadest. Allahabad, Amritsar, Pandharpur, Tarekswar, Jeruusalemm, Meka, Kailase mägi, Kata-

ragama ja Kyoto Aasias. Corn Mountain, Guadalupe, Sainte Anne de Beaupré ja Salt Lake City Ameerikas. Czeszochowa, El Rocio, Fatima, Lamego, Lourdes, Rooma ja Santiago de Compostela Euroopas. Kahekümnest vaatuse alla võetud pühakohast üheksa on seotud roomakatoliiklusega. Aafrika ja Austraalia mandrilt pole ühtegi näidet rituaalsete rännakute kommetest, mis ei tähenda, nagu need seal puudusid. Ent see on mõeldud tõdemuse, mitte kriitikana. Traditsioon on liiga vana ja liiga levinud, et ühes teoses oleks võimalik hõlmata tervikut.

Inimene kui bioloogiline liik on välja kujunenud läbides jalgsi pikki vahemaid, just selliseks rändamiseks oleme füsioloogiliselt kõige paremini kohanenud. Tundide kaupa kahel jalal liikumine toob kaasa nii füüsilise terve kui hingelise rahulolu, seda teavad hästi nii kepikõndijad kui ka alpinistid. Me oleme paikseiks jäänud üsna hiljuti, asunud elama küladesse ja linnadesse ning kohati tundub, et me pole sellega ikka veel päriselt harjunud. Vahel tahaks minema majade ja inimeste, kõige tuttava ja turvalise keskelt, lihtsalt minna, nagu lähevad nädalateks ja kuudeks “kõndima” Austraalia aborigeenid.

Paljudes traditsioonilistes kultuurides on sellisel kodust äräkäimisel initsiatsiooniriituse tähendus. Inimene muutub ja küpseb keskkonda vahetades, võõrsil viibides. Tagasi tulles erineb ta teistest, sest on näinud midagi, mis teistele teadmata. See annab talle erilise väe.

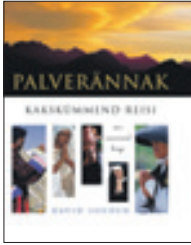
On olemas pühad kohad, erilised paigad, kus on juhtunud midagi erakordset või kogetud midagi tavateadvust ületavat. Vahel nimetatakse neid elamusi imedeks, kui keeles, kultuuris ja religioonis on vastav mõiste. Viimaks aga seob mingi ajalooline religioon kolm vanemat ja primitiivsemat kihistust, andes neile konkreetse sisu ja tähenduse. Nii saame palverännaku.

Võib imestada, et palverännakute tava pole tänaseni kadunud või et “ilmalik” turism pole suutnud “religiooset” siiani päriselt asendada, aga nimetatud asjaoludel pole imestamiseks suuremat põhjust. Ka David Souden viitab viimases peatükis, et lähiminevikus on välja kujunenud uued palverännukohad ja tavad, näiteks esimese maailmasõja lahingupaigad ja sõdurikalmistud:

“Ent kui mõnda külastajat ajendab uudishimu ja ajaloohuvi, on paljud

tõepoolest palverändurid, kes otsivad isiklikku, psühholoogilist või isegi hingelist rahulolu. Meestest, kes puhkavad neil sõjaväjlade kalmistutel, on saanud kangelased, kes asendavad kultuurilises teadvuses pühakuid, kelle säilmeid külastati varasematel sajanditel. Paljud vaidlustavad põhjuse, mille nimel nad surid, kuid vähesed eitavad nende kangelaslikkust. Keegi ei lähe nendesse kohtadesse imedele lootes, kuid paljud loodavad teatud sorti tervenemist või lõpulejõudmise tunnet. Usulised ülemtoonid on kõikjal, surnuaia ristides ja hauaäärses ülistuslaulus, kuid külastajate läbielamised on tundelised ja sageli tugevad, ükskõik, kas külastatavad hauad kuuluvad pereliikmetele, sõpradele või tundmatutele.”

Traditsioon kestab.

Palverännak
Kakskümmend reisi, mis innustavad hinge
David Souden
tõlkinud
Elmer Voolaid
144 lk
kõva köide

ilmunud

Väike vapper päästekopter
tõlkinud
Riina Turi
22 lk
kõva köide

Raamatus saab laps ise olla päästekopteri piloot, liigutades magnetkangi ja juhtides selle abil helikopterit läbi põnevate piltide. Juhi helikopter läbi aukude lehekülgede sees ning leia end iga kord uues paigas! Erksad pildid ja elav tekst aitavad arendada koordinatsioonitaju ja käteosavust.

Pidu haldjapalees
Nicola Baxter
12 lk
kõva köide

Ühel hommikul ärkab haldjas Tuuleke kummalise võdinaga varvastes. Täna on haldjate kuningriigis täiesti eriline päev. Igaüks, kes üldse keegi on, läheb Haldjapaleesse peole. Piilume koos Tuulekesega sisse Haldjapalee akendest ja avame mõned ukSED, et näha selle muinasjutulise loo imelisi tegelasi.

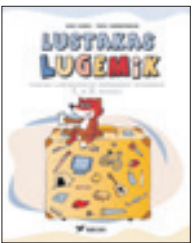
Jube õudne kummitusmaja
Nicola Baxter
12 lk
kõva köide

Kas sinu toas on valge? Kas su kõige kallimad ja lähedasemad inimesed on sinu kõrval? Kui mitte, siis pane see õudusjutt kohe käest! Sind on hoiatatud! Viimase lehekülje sügavustes ootab sind kõige hirmsam olend, keda sa kunagi kohanud oled.

Valmistume kooliks. Käitumisraamat
Pilvi Kula
56 lk
pehme köide

Tööriamat tutvustab lihtsaid käitumisharjumusi. Milliseks lapsed kasvavad ja kuidas nad end üleva peavad, oleneb paljuski täiskasvanute eeskujust. Tööriamatus on pilte käitumisviiside kohta, millega igapäevases elus kokku puutume. Nende üle arutletakse koos täiskasvanuga.

Lustakas lugemik
Käie Kubri,
Thea Simmerman
48 lk
pehme köide

Töövihiku koostamisel on silmas peetud eesti keele integreerimise võimalusi teiste ainetega, eeskätt inimeseõpetusega. Arvestatud on lapse loomulikku huvi teadmiste hankimisel ning kogemuste saamisel ümbritseva elu, looduse ja ühiskonnanahtuste kohta. Põnevad ja humoorikad pildid, igapäevaelu puudutavad küsimused ja loovülesanded ergutavad lapse eneseväljendust, arendavad fantaasiat ja sõnavara.

Kuidas papagoi rääkima õpetada

“Imelised linnud” on tore lugemine neile, keda huvitab lindude mitmekesine maailm. Selles leidub hulk illustreeritud andmeid meie sulisõprade kohta, nii fakte kui ka folkloori. Paljugi kirjeldust võib tulla üllatusena ning äratada sügavat huvi nende toredate olemuste vastu.

Teemad raamatus ulatuvad lindude kõrva ehitusest kuni kuulsate kirjutavide elulugudeni. Saate teada, kuidas lindudel õnnestub rännata peatusteta pikki vahemaid, miks kakke peetakse kasulikeks, miks mõned linnud munevad vaid ühe muna ning miks mõned

linnud on kaotanud lennuvõime. Lisaks on toodud näpunäiteid oma papagoi rääkima õpetamiseks, lindude toitmiseks ja vaatluste tegemiseks. Teadmisi jagatakse muuhulgas ka suurima muna, raskeima, kiireima ja väikseima linnu kohta.

Siit leiame kõike, alates teravmeelsetest ütlustest kuni teaduslike faktide ja praktiliste nõuanneteni, kõike, mida võiks lindude kohta teada.

Igal aastal avaldatakse hulgaliselt linnuraamatuid, kuid “Imelised linnud” on ebatavalise ülesehitusega. See ei ole liigendatud temade järgi ega ole mõeldud süstemaatiliselt kaanest-

kaaneni lugemiseks. Ulatuslik teave on esitatud väikeste paladena ja koos lõbusate illustratsioonidega.

Avage raamat suvalisest kohast ja te leiame lindude kohta üht-teist põnevat, mida teistelegi jutustada.

Linnuteaduse põhiline teabeallikas on määrajad, õpikud ja entsüklopeediad. See raamat siin on mõeldud justkui magustoiduks eelloetletutele.

Tõlkija Jaanus Elts on kohandanud raamatu eesti lugejale. Nii näiteks leiame raamatust infot, kuidas on lindude rahvapärased nimed või mil moel kõlavad nood murretes. Samuti saate teada eri maade rahvuslinde ja sedagi, millised

spordiklubid või firmad on oma nime linnuriigist laenanud. Viimaste hulka kuulub teadupärast ka eestikeelse “Imeliste lindude” raamatu kirjastaja.

Imelised linnud
Roger Lederer
tõlkinud
Jaanus Elts
160 lk
pehme köide

Armastus ja tõde keset kaost

Otse meie käeulatuses on sügava õnne võimalus. Ometi laseme selle tavaliselt endast mööda – iroonilisel kombel just valu ja kannatuste eest pageda üritades.

Pema Chödrön, tunnustatud meditatsiooniõpetaja Chögyam Trungpa üks olulisemaid õpilasi ja mitme raamatu autor; USA päritolu budistlik nunn, kes elab ja õpetab Põhja-Ameerika esimeses lääne inimestele loodud tiibeti kloostris Gampo Abbey's, jagab meile traditsioonilisel budistlikul tarkusel tuginevaid julgeid ja osavõtlikke nõuandeid rasketel aegadel tegutsemiseks. Nõuandeid, mis on vastuolus meie tavaharjumuste ja -ootustega. Tema õpetuste kohaselt tõuseb kestev kasu vaid ühest kannatusele lähene-mise viisist – me võime sõbralikult ja uudishimu ilmutades valulike olukordade poole liikuda, võime selles olemuslikult pidetus olukorras lōdvestuda. Just seal, keset kaost, on peidus hävimatu tõde ja armastus.

Raamat sisaldab nõuandeid ja soovitusi, kuidas kasutada valusaid tundeid tarkuse, osavõtlikkuse ja julguse arendamiseks, luua teistega suheldes avatust ja tõelist lähedust, muuta oma negatiivseid käitumismustreid, tulla toime kaootiliste olukordadega, õppida edendama osavõtlikku ja mõjusat sotsiaalset tegevust.

Kui kõik variseb kokku
Südame nõuandeid rasketeks aegadeks
Pema Chödrön
tõlkinud
Janika Kuusik
162 lk
pehme kõide

Säilita rahu kriisiaegadel

“Rahu sõja ajal” õpetab rahu säilitamist kriisiaegadel. Kui soovime, et maailmas valitseks rahu, peab meil olema piisavalt vaprust, et avada oma südamesopid headusele ja rahule. Meil peab jätkuma julgust ja vastutus-tunnet, nii leiame tee tõelise rahuni, ütleb autor.

Chödrön kirjutab: “Sõda ja rahu saavad alguse üksikisikute südame-tes. Kuigi kõik sooviksid elada rahu, püüdleme me rahu ja õnne poole sageli sõdides. See on tavapärane stsenaarium meie kodudes, töö juures, ühiskonnas, isegi lihtsalt autot juhtides – soovides saada rahu, hakkame vahel lihtsate ärritajate peale hoopis karjuma ning valame oma ängi teiste peale välja. Ängist vabanemise asemel teeme oma südame kalgiks. Käivitub ahelreaktsioon...”

Rahu sõja ajal
Pema Chödrön
tõlkinud
Janika Kuusik
64 lk
kõva kõide

Hellsten – terapeutist menukirjanik

Tommy Hellsten on soome teoloog, psühhoterapeut ja kirjanik, kes on kirjutanud hulga raamatuid ühiskonna valupunktidest – teemaks sõltuvused ja enesejuhtimine. Kokku on temalt ilmunud 17 raamatut. Ainekst oma raamatutele on ta ammutanud nii enda kui ka oma patsientide elust – pärinedes ka ise sõltuvustega perekonnast, teab ta hästi, kuidas tunneb ja mõtleb lootusetu hädasolija, inime-ne oma haavatavuses. Hellsten julgustab inimesi oma nõrkusi endale tunnistama, sest ütleb just abi otsimise olevat tugevuse näitaja – muutumine ja vaimne kasv algab probleemide teadvustamisest.

Skandinaavias on Tommy Hellsteni teoseid saatnud tohutu menu – see räägib selget keelt põhjamaa inimese vajadusest painavates eluolukordades raamatutest tuge saades iseendale otsa vaadata ning end esmajoonelise isena aidata. Olla valmis muutusteks. Aidata ennast ja teisi.

Lisaks viljakale kirjanikutööle on Tommy Hellsten aktiivne koolitaja ning mentor Soome juhtivate organisatsioonide juhtidele. Tal on koos psühhoterapeutist abikaasaga nõustamis- ja koolitusteenust pakkuv firma, mille tegevuses osaleb ka Hellsteni poeg.

Tuge ja head nõu Hellsteni raamatutest on võimalik saada ka eesti lugejal – kirjastus Pilgrim on tema teostest välja andnud kuus: “Jõehobu elutoas”, “Elu laps”, “Teadja”, “Saad kõik, millest loobud”. Kaht viimati nimetatud raamatut, eelmisel kuul poodidesse jõudnud “Olla lapsevanem” ja “Kuidas kohtuda inimesega”, tutvustab Ly Seppel-Ehin.

Lapsed, keda ei saa õpetada

Igal pool maailmas on üha jõledamalt käituvaid noori. Õpetajad on laste ja noorte toorest käitumisest masendatud ning lahkuvad koolidest. Rootsis olevat tekkinud juba tõsine õpetajate puudus. Noorte jöhker käitumine on tegelikult appihüüd, ütleb Hellsten oma raamatus “Olla lapsevanem”. Kogu meie kultuuris on selgesti näha suundumust öelda järjest enam lahti lapsevanema rollist ja jätta lapsed üha rohkem saatuse hooliks. See seisukoht põhineb arusaamal, nagu oleks laste kasvatamine õigupoolest ühiskonna asi.

Kasvatatakse armastus

On ilmselge, et ühiskond ei saa laste kasvatamise ülesandega hakkama. Ühiskond on valmis lapsi karjatama, aga mitte nende eest vastutama. Tõeliselt ja tulemusrikkalt kasvatada saab ainult see, kes armastab. Kollektiiv ei saa kedagi armastada. Selle tagajärge näeme noorsoo vägivaldsuses, alkoholi ja uimastite pruukimises ja koolirüütelustes.

Väärtushinnangud vajavad muutmist

“Maailm ja loodus on plahvatamas, sest tahetakse alal hoida säärase hüveolu ja nii kõrget elutaset, mida loodus ei suuda välja kannatada. Meie kultuur on läbi ja lõhki häbematu. Keegi ei austa enam kedagi ega midagi,” leiab Hellsten.

Olematu lastetuba maksab lapsele kätte

Vanemliku vastutuse võtmine tähen-

dab võimu enda kätte võtmist ja nõustumist sellega, et võimu on vaja kasutada. Hellsten: “Kui ma ei pane last raamidesse, siis ma ei armasta teda. Lapsest tuleb tüütu ja ebameeldiv tüüp, kui anda võim temas peituva paha käte. Siis hakatakse last vihkama, sest ta on ebameeldiv.”

Sageli loobume lapsevanema rolli juurde kuuluvatest tüütutest kohustustest ja vastutusest. Meeleldi delegeerime oma kohustused kellelegi teisele, näiteks koolile ja omavalitsuse lastehooldeametile.

Lapsevanem ja õpetaja jäägu oma rolli

Kuid keegi ei taha enam tegelda laste ega noortega, kellele ei ole õpetatud käitumise põhialuseid. Lapsi, kelle käes on võim, ei saa õpetada.

Keegi ei suuda õpetajaid aidata seni, kuni nad on nõus võõrast koormat kulkil kandma. Nad on enda kanda võtnud vale koorma. Hellsten rõhutab, et kogu ühiskond peaks aru saama: nii lapsevanemaid kui ka õpetajaid tuleb toetada, et nad suudaksid täita oma erinevaid rolle küpsete täiskasvanutena.

Olla lapsevanem
Tommy Hellsten
tõlkinud
Andres Ehin
308 lk
pehme kõide

Tommy Hellsten on soome teoloog, psühhoterapeut ja kirjanik.

Elu on protsess, mitte probleem

“Kuidas leida kontakti teise inimesega?” on Tommy Hellsteni raamatu “Kuidas kohtuda inimesega” keskne küsimus. Ja muidugi on see keskne küsimus ka nõustajate ja psühhoterapeutide, eelkõige õpetajate töös. Selle küsimuse all on peidus teinegi küsimus: “Kuidas saada kokku iseendaga?”

Mis on nõrkus?

“Nõrkus on inimlik asi, mis kuulub inimeseks oleku juurde. See ei ole mingi ajutine olukord, millest on võimalik välja rabelda. Nõrkus on inimese jätkuv poolikus. Kasvamine ja arenemine tähendabki just seda, et saadakse pikapeale võimeliseks oma poolikust tunnistama ja seda heaks võtma. Oma nõrkuste ääres peatumine on alati seotud alandlikkusega. Alandlikkus tähendab seda, et meie meeled on avatud tööle ja me suudame tõelust tajuda.

Kes on tugev?

“Tugev inimene seevastu säilitab kontrolli enda ja teiste üle. Ta ei riski saada haavatud seeläbi, et väljendaks ennast ja näitaks välja oma tundeid. Ta säilitab distantse, aga satub seeläbi isolatsiooni, jääb üksildaseks ja pidetuks. Tugev inimene on niisiis kaitstud, aga õnnetu. Siinkohal peame küsima, kas säärase inimene ongi üldse tugev.”

Mis tähtsus on nõrkusel, kui kaks inimest kohtuvad?

“Nõrkuse heaksvõtt tähendab lugupidavat ja hoolivat suhtumist haavatud

inimesse. Aga vaid see, kes on ise riskeerinud ja haavata saanud, suudab küllalt sügavalt austada teise inimese haavatasaamist ja katkiolekut.

Haavata saades muututakse alandlikuks ja alandlik olles väheneb soov hukka mõista. Soov hukka mõista tekitabki vaid seal, kus ei ole tutvust tehtud omaenda poolikuse ja nõrkusega.”

Me kõik oleme võimelised läheduseks

“Inimesega kontaktis olemise puhul on küsimus selles, kuidas ma kohtan inimest omaenda hingepõhjas.

Ei ole olemas otseteid, ei ole olemas mingeid koolitusi ega lähenemisviise, mis teeksid meid võimelisteks teise inimesega kontaktis olemas, ilma et meil tuleks kontaktis olla iseendaga. Puudub ainuõige viis.

Iseendaga kokku saanud ja oma piire tundev inimene teab, et on olemas nii palju lähenemisviise, kui on olemas inimesi.

Iga aitamistöö tegija peaks esitama endale ja oma koolkonnale ühe tervistava küsimuse: kas ma seisan lähedal teisele inimesele või peidan end oma ametirüü taha, kuna kardan elu?”

Kuidas kohtuda inimesega
Tommy Hellsten
tõlkinud
Ly Seppel
200 lk
pehme kõide

Saad kõik, millest loobud
Elu paradoksid
Tommy Hellsten
tõlkinud Silja Ild
200 lk
pehme kõide

Tommy Hellsteni peateos analüüsib isiksuse sisemist arengut. Ära oota, et muutused tuleksid sinu ellu väljastpoolt – julge ise muutuda! “Armastuse imet suudab inimene kogeda vaid juhul, kui ta nõustub tunnistama omaenda nõrkust ja jõuetust.”

Jõehobu elutoas
Lähisõltuvus ja kohtumine sisemise lapsega
Tommy Hellsten
tõlkinud
Tiit Sepp
174 lk
pehme kõide

Raamat pakub erinevaid lahendusi ja põhjendusi inimesi täiskasvanueas painavatele mõtetele ja häirivatele kompleksidele. Autor suunab inimesi mõtlema rohkem oma lapsepõlvele.

Elu laps
Vastutustundliku täisea poole
Tommy Hellsten
tõlkinud
Tiit Sepp
169 lk
pehme kõide

Jätkuraamat “Jõehobule elutoas”. Inimese tähtsaim ülesanne on võtta vastutus iseenda elu ees, vabanedes lähisõltuvustest, ütleb Hellsten. “Elu lapses” annab autor juhiseid, kuidas käia tervikliku arengu ja paranemise teed.

Teadja
Tommy Hellsten
tõlkinud Silja Ild
213 lk
kõva kõide
Kirjanik viib lugeja ootamatu sündmuste kaudu paljudele tuttavasse olukorda, kus just siis, kui me arvame, et oleme aru saanud, kuidas “elu käib”, juhtub taas midagi, mis näitab, et tegelikult oleme astunud kõigest paar sammu.

Uue põlvkonna inglise keele õpikud

Helen Talalaev

inglise keele
õppematerjalide projektijuht

Juba sellel aastal hakkavad inglise keele õppes puhuma värsked tuuled – õige pea näevad trüki- valgust põhikoolile ja gümnaasiumile mõeldud uue põlvkonna õppematerjalid. Esimene õppekomplekt “YEP”, mis on suunatud kõige noorematele, ilmub juba 2007. aasta suvel ning enne uue õppeaasta algust ilmuvad järgmisedki õppekomplektid.

Eesti, Briti ja Soome autorite ühistööna valmivad haaravad inglise keele õppematerjalid, mis pakuvad lapsele keele õppimisel suurt tuge ja lähtuvad arusaamast, et iga laps on oma isikupäraste soovidega eakaaslastest veidi erinev.

Õppematerjalid ühendavad nüüdisaegseid pedagoogikasuundi ja tegevõpetajate kogemusi ning seavad eesmärgiks arendada õppijate loovust. TEA Kirjastuse koostööpartner ja Soome juhtiv õpikute kirjastaja WSOY on õppematerjalide koostamisel teinud ära väga suure töö, mis põhineb sellistel ressurssidel ja tehnilistel võimalustel, mida Eesti autoritel ja kirjastajatel pole sugugi lihtne leida. Analoogsed õppematerjalid on Soome koolides väga edukalt kasutusele võetud.

Uued õppekomplektid on jaotatud nelja sarja, mis hõlmavad kogu põhikooli ja gümnaasiumi inglise keele ainekava: esimesele ja teisele klassile “YEP”, kolmandale kuni kuuendale klassile “Wow!”, seitsmendast klassist põhikooli lõpuni “Key English” ning gümnaasiumile “In Touch”. Õppematerjalid annavad täiesti uue tähenduse diferentseeritud õppele. Nimelt, põhikooli osas on kasutusel kaks töövihikut: nn tavatöövihik ja lihtsustatud töövihik, mis on mõeldud nendele lastele, kes vajavad õpingutel eakaaslastest veidi enam tuge.

Ka õpikutes leidub palju sellist materjali, mis võtab arvesse õpilase eripära. Nii õpikutes kui ka töövihikutes on hulk lisäülesandeid kiiremate ja andekamate laste jaoks, et nendegi arengut parimal moel toetada.

Õppematerjalide koostades on autorid lähtunud põhikooli ja gümnaasiumi riiklikust õppekavast ning Euroopa keeleõppe raamdokumendist, mis si-

Inglise keele õpikute sarja “Wow! 3” peategelane Chris koos sõpradega safaril.

Illustratsioon Kaie Lilleorg

saldab uusimaid keeleõppe suundi ja on ühtlasi Eesti õppekava arendustöö alus. Õppekomplektides on lähtutud ka Euroopa Nõukogu keeletasemeist, seega sobituvad õpikud hästi kogu Euroopa Liidu keeleõppe süsteemi. Samas on õppematerjalide koostamisel silmas peetud iseäranis Eesti keeleõppijat: Eestit on eraldi käsitletud ning suurt tähelepanu on pööratud just sellistele raskustele, mis võivad tekkida eestlastest inglise keele õppijal.

Põnevad interaktiivsed CD-ROM-id

Peale õpiku ja töövihiku saavad õpilased ka audio-CD ja interaktiivse CD-ROM-i, mis muudavad kodus ja koolis tehtava iseseisva töö tõhusaks. Kunagi varem pole õppimist toetanud niivõrd huvitavad elektroonilised lisamaterjalid: need sisaldavad rohkesti mängulist materjali, aga ka grammatika- ja sõnavarajarjutusi ning kuulamis- ja lugemistekste. Harjutusi tehes saab õpilane kohe ka õigeid vastuseid kontrollida, see omakorda hõlbustab iseseisvat õppimist.

Õpetajaraamatud, mängud, töölehed, testid ja nende lahendused aitavad õpe-

tajal hõlpsamini tundi ette valmistada, seega on tal rohkem aega keskenduda õppijale ja tema arengule.

Kõige pisemate õpik juba kasutusel

2007. aasta suvel ilmus rõõmsameelne inglise keele õppekomplekt “YEP”, mis on mõeldud 6–9-aastastele lastele. “YEP” sobib nii lasteaeda kui ka kooli, aga väga hästi ka koduseks keeleõppeks.

Õppekomplekti “YEP” kuuluvad õpik-värvimisraamat, audio-CD ja õpetajaraamat. “YEP-i” abil omandab laps koos vahva karuperekonnaga tõhusad õpioskused ja esimesed inglise keele teadmised.

Laulude ja luuletuste abil arendab ta lapse kuulamisoskust, tutvustab lapsele olulist sõnavara ning piltide värvimise kaudu arendab käelist tegevust. Kõik teemad on lapsele igapäevaelust tuttavad, näiteks kutsuvad südamlikud karud lapse oma koju, metsa ja mere äärde ning mujalegi.

Õpetajaraamatust on palju abi ka lapsevanemal, kes tahab oma lapsele ise esimesed inglise keele teadmised anda.

Uued õpikud juba septembris

Järgmiseks õppeaastaks ilmuvad esimesed kolmandale, seitsmendale ja kümnendale klassile mõeldud inglise keele õppekomplektid. Õpikute Eesti autorid on tegevõpetajad, kes oma kogemuste ja teadmiste alusel on koostanud just Eesti lapsele sobiva õppematerjali.

Kolmanda klassi värvikas ja fantaasiaküllases õpikus “Wow! 3” toimub tegevus põneval Jäätisesaarel, kus peategelane Chris kohtub erinevate tegelastega, kellega koos satub ta mitmesugustesse seiklustesse. Vahva tegelane on pingviin Mr Cool (härja Lahe), kellest saab õpikus lapse hea sõber ja kelle abil selgitatakse töövihikus grammatikat. Õpiku tekstid haaravad lapse kõiki meeli ning julgustavad teda kasutama kujutlusvõimet ja loovust. Lustakad ja detailrikkad pildid on joonistanud Kaie Lilleorg.

Seitsmenda klassi õpilane hakkab õppima noortepärase õpiku “Key English 7” järgi, selles on palju erineva raskusastme ja stiiliga ning mitmes žanris tekste. Antakse rohkesti teavet nii inglise keelt kõnelevate maade kui ka Eesti kohta. Palju on paaris- ja rühmatöö ülesandeid ning rollimänge, mis annavad õpilastele võimaluse tunnis aktiivselt inglise keeles suhelda ja julgustavad iseseisvalt töötama. Muhedad pildid on joonistanud Josh Merle Tootsi.

Kümnenda klassi õpik “In Touch” käsitleb laia teemaringi ja sisaldab oht-rasti mitmekesiseid tekste, uurimuslikke ülesandeid, kultuurialast teavet, nõuandeid ning sammsammulisi juhendeid, mida läheb vaja kirjutamis-ülesannete tegemiseks. Õpik julgustab õppijat maailma avastama ja infot otsima ning pakub talle uute teadmiste omandamisel tuge.

Uued õppematerjalid toovad inglise keele õppesse põnevust ja elevust ning muudavad õppimise senisest vaheldusrikkamaks ja huvitavamaks.

Õppekomplektide autorid on pidanud väga oluliseks lähtuda õppijate individuaalsetest võimetest ja vajadustest, toetada lapsi ja noorukeid nende pingutustes ning anda neile nõu ja julgustust.

Algklassides luuakse mängulise ja rõõmsameelse õppematerjali abil keeleõppesse positiivne suhtumine, et järgmistes kooliastmetes jätkuks tõsisem töö juba hea eelhäälestusega ja kujuneks valmisolek anda endast parim.

Lustimine olgu lubatud

Nali, naer ja naeratus on ühed imetoremad asjad, need tõstavad meeleolu ning võluvad su kaaslaste nukravõitu silmadesse kelmika sära. Ka lustaka luule-raamatu lugemine võib mõjuda innus-tavalt ning anda päevastele tegemistele hoogu ja särsu.

Selliseid lõbusaid ja kohati vigurlikke värsse leiab lugeja üheksa autori luulekogust “Hundi hundiratas”.

Las ma veidi mängin, las ma laulan, las ma hullan vanematel jalus.

Kõik see möll ei kesta ju nii kaua – varsti keelab vallatlemist vanus ...

Priit Aimla “Möllulaul”

Tõepoolest, sageli kaasnevad lapse-east väljajõudmisega teistsugused arusaamad mängurõõmust. Aga kas vanus peab ikka lustimist tingimata keelama?

Hundi hundiratas

koostaja
Olivia Saar
40 lk
köva köide

Kas TEAte?

Neil “TEA entsüklopeedia” ettetellijail, kes maksavad 22 kõite eest korraga või aasta jooksul, on võimalik jäädvustada oma nimi entsüklopeediasse. Kus nimi avaldatakse?

- esimese kõite tänuhel,
- esimese ja viimase kõite ning e-Entsüklopeedia tänuhel
- esimese ja viimase kõite tänuhel.

Vastused saatke TEA Kirjastusse meili teel info@tea.ee või postiaadressil 10118 Tallinn, Liivalaia 28. Õigesti vastanute vahel loositakse 2. aprillil välja kolm luulekogumikku “Isamaalaulud”, millesse on kogutud kõigi aegade parimad isamaalised luuletused. Võitjate nimed avaldatakse TEA koduleheküljel www.tea.ee.

Veebruariküsimuse õige vastus: kogumikule “Isamaalaulud” kirjutas ees-sõna president Toomas Hendrik Ilves.

In memoriam

Dia Virkus

23.01.1930–21.02.2008

Saatsime toonela teele inimese, kellele kogu Eestimaa inglise keele oskajad on palju tänu võlgu. Inglise keele metoodikuna, õpetajana ja õpikute autorina on Dia Virkus peaaegu 60 aasta jooksul kujundanud mitme põlvkonna inimeste teadmisi ja inglise keele oskust.

1988. aasta suvel, kui loodi keeleõpetuskooperatiiv TEA, pani Dia Virkus öla alla täiskasvanute ja noorte keelekursuste korraldamisele ja keeleõppematerjalide loomisele. Toonastest materjalidest ja suurest õpetamiskogemusest on kasvanud välja palju keeleõpikuid. Dia Virkus oli koos Tartu kolleegi Nora Tootsiga esimese Eestis ilmunud inglise ärikeelesõpiku autor, ja peagi näeb ilma valgust nende viimane ärikeelesõpik.

Jääme Dia Virkust mäletama.

Fare thee well, and if for ever, still for ever fare thee well.

TEA, kolleegid VÕTist ja Eesti koolidest

Väärikal teosel väärikas kolleegium

Ruth Mägi

“TEA entsüklopeedia” akadeemilise kolleegiumi esimene istung toimus 21. veebruaril Eesti Kaubandus-Tööstuskojas.

“TEA entsüklopeedia” kolleegiumi liikmed on akadeemikud Peeter Tulviste, Jüri Engelbrecht ja Ene Ergma ning professorid Signe Kivi ja Rein Veidemann. Uue rahvusentsüklopeedia akadeemiline kolleegium valis endi seast esimeheks Peeter Tulviste ning aseesimeesteks Ene Ergma ja Jüri Engelbrechti.

Kolleegium kuulas ära toimetuse aruande ning kiitis heaks toimetuse senise tegevuse nii entsüklopeedia sisulisel kui ka vormilisel ettevalmistamisel. Toimetust tutvustas üksikasjalikult nii esimese kõite ettevalmistamist kui ka infotehnoloogiliselt väga uudse suurandmebaasi loomist. Põhjalikult peatuti “TEA e-Entsüklopeedia” Internetiversioonil, millest saab suurim ja pidevalt uuenev emakeelne teabevaramu.

Kolleegium leidis, et meie kultuuri seisukohast on uus rahvusentsüklopeedia Eesti Vabariigile juubeliaastaks väärikas kingitus.

22-kõitelise “TEA entsüklopeedia” esimene köide ilmub 2008. aasta sep-

tembris, samal ajal muutub tellijale kättesaadavaks ka “TEA e-Entsüklo-

peedia”, mis hakkab pidevalt täienema ja uuenema

“TEA entsüklopeedia” väärikas kolleegium: prof Signe Kivi, akadeemikud Jüri Engelbrecht, Ene Ergma, Peeter Tulviste (esimees) ja prof Rein Veidemann.

Kalev Tomingase foto

ilmunud

Jäine kõrb
“Nõidade sõda”
triloogia II osa
Maite Carranza
tõlkinud
Kret Kaasik
kujundanud
Kristi Kindel
432 lk
kõva kõide
 Järg noorteromaa-nile “Emahundi klann”. Ettekuulutus on täide läinud ja Omari klannide nõiad ootavad, et Anaíd, tulipunaste juustega väljavalitu, teeks lõpu verejanulistele Odishi nõidadele. Kuid Anaíd on viieteistkümnepäevane ja haavatavam kui kunagi varem ohtudele, mis teda ees ootavad ja koos emaga põgenema sunnivad. Selle meeleheitliku põgenemise jooksul avastab Anaíd oma päritolu: kujunenud jää karmuses, lume tütar, emakaru öde. Lõpuks kergitatakse saladuseloori.

1001 maali, mida elu jooksul peab nägema
peatoimetaja
Stephen Farthing
tõlkinud
Ann Kitsnik, Marika Liivamägi ja Maarja Merivoo
960 lk
kõva kõide
 See haarav raamat heidab pilgu maailma parimatele ja huvitavamatele maalidele. Siin on kajastatud kunsti alates Egiptuse seinamaalidest kuni tänapäeva Lääne lõuenditeni ning esitatud 1001 kõige märkimisväärsemat ja põnevamat maali, mis kunagi on loodud. Peale maailma tuntumate kunstigaleriide meistriteoste leiata siit hiljuti taasavastatud šedöövreid ning nüüdis-kunstnike silmapaistvaid maale.

Muraka-rabast oliivisaludeni
Tessa Kiros
tõlkinud
Maris Allik ja Pille-Katrin Siimann-Levin
400 lk
kõva kõide
 Vaimustav, hämmastav ja täiesti ebavaline kokaraamat! Soomlasest ema ja kreeklasest isa poolt kahe kultuuri rik-kusest osa saanud autor meenutab hel-lusega oma soomlastest ja kreeklastest vanavanemaid, nende traditsioonilisi toite ja pühadekombeid, ning pakub rohkelt retsepte nii Soome, Kreeka kui ka kogu maailma eri paigust.

Väikesed eluruumid
Barty Phillips
tõlkinud
Tiina Kanarbik
144 lk
kõva kõide
 Väike ruum võib olla ilus, ent samas ei pruugi olla kerge sinna asju ära mahutada ja seal elada. Sellest raamatust saate abi – kompaktsest mööblist kuni nutikate panipaikadeni, visuaalsetest nippidest ehituslike muudatusteni.

Luuleline Eesti

Peep Ilmet

“**I**samaa ilu hoieldes” koostamismöte tuli mul tõesti seoses Eesti riikluse ümmarguste aastaarvudega. Siiski on sellel ka eellugu. 2002. aastal ilmus Eesti riigi sünnipäevaks “Eesti luule kulda” (Eesti Keele Sihtasutus, 2002). Tolle koostamispõhimöte oli aga teine ja mahtki tagasihoidlikum.

Praegust kogumikku võib võtta kui luulekeelset jutustust Eesti sünnist ja kasvamisest, Eesti mõtte arengust. Samuti on see eesti kirjakeele, selle kõike siduva aluse, arengulugu. Luulel on selles Eesti kujunemisloos vägagi oluline osa. Luule on olnud ettekuulutaja ja põlistaja, innustaja ja rahustaja, ärataja ja lohutaja, oh, mida kõike veel. Kui nii võtta, siis on kogu Eesti lugu üks määratu suur luulelugu, mida on argipäevaselt mõeldes võimatu ette kujutada. Luule on üks asi, mis ongi meid vaimult suureks teinud.

Luule ümbritseb meid kogu elu

Mainisin ka luulekogumiku “Eluluule” eessõnas, et luule ümbritseb meid tahes-tahtmata kogu elu. Kes hällilauludest pääseb, peab tuupima jõulusalme, kelle peres jõulusid ei peeta, peab kirjandustunnis ometi käima. Hoopis lootusetu on luule eest pääseda raadiot kuulates või telerit vaadates. Aina laulud ja laulusõnad. Kuigi enamasti saame teada, et keegi kedagi või midagi kohe hirmsaste jee-jee-jee armastab, on palju viise loodud ka hiilgavaile luuletekstidele.

Leian, et kui keegi räägib, et tema ei tea luulest mõhkugi ega tahagi teada, pole ta asja üle lihtsalt järele mõelnud. Palju oleneb sellest, kuidas inimesele on luule olemust püüud selgitada. Luule kui keeleilmingu piirid on vägagi hägusad. Rahvaluule on ju kah luule ja selle hulka kuuluvad näiteks vanasõnad. Kes ei teaks vanasõna “pa-

Mari Kaljuste foto

Isamaa ilu hoieldes
koostaja Peep Ilmet
kujundanud Andres Rõhu ja Mari Kaljuste
472 lk
kõva kõide

“Isamaa ilu hoieldes” on luulekeelne lugu meie rahva sünnist, eneseleidmisest ja kasvamisest. Eriti eksimata võib öelda, et kui 1864. aastal sündis Juhan Liiv, ei olnud eesti rahvust veel öieti olemaski. 19. sajandi teisel poolel aga toimus uskumatult kiiresti palju meie rahva jaoks olulisi muutusi ja arenguid, nii et kui luuletaja 1913. aastal suri, oli eesti rahvus täiesti olemas. Juhan Liivi ennustus: “... ükskord on Eesti riik!” täitus juba seitsme aasta pärast, mil seda tunnustas ka muu maailm. Vaid poole sajandi jooksul muutus suur luulelugu tõeks.

Inimese eluring läbi luule

“**E**luluule” on Peep Ilmeti koostatud luulevalik, kus inimese eluringi kajastatakse läbi poeesia. “Luule saadab meid hällist hauani, hällilaulust itkuni,” ütleb koostaja. Sünd, lapsepõlv, noorusaeg, täiskasvanuiga, vanaduspõlv, surm – kõike seda annavad meie luuletajad edasi kaunitl, tähelepanelikult ja mõtlemapanevalt.

Kogumikust leiab kirjandussõber inimese elutee läbi tuntud ja armastatud eesti luuletajate pilgu nagu Juhan Liiv, Artur Alliksaar, Gustav Suits, Marie Under ja paljud teised.

Küsimustele vastab luuletaja ja luulekogu koostaja Peep Ilmet. Milline koht on luulel eestlase jaoks? Ma mõtlen, kui ta ei ole luuletaja, li-teraat ega kirjandusõpetaja.

Luule on eesti rahvale olnud vaieldamatult väga tähtis. Kas selle tähendus on olnud suurem kui teistele rahvastele, on

raske öelda. Kuigi Kr. J Petersoni hüüd-küsimus: “Kas siis selle maa keel/ Laulu- tuules ei või/ Taevani tõustes üles/ Igavikku omale otsida?” sai laiemalt tuntuks alles sada aastat pärast selle kirjutamist, tegutses tekkiv haritlaskond nõnda, nagu tahaks just sellele küsimusele jaatavalt vastata. “Kalevipoeg” omandas sellise ideoloogilise tähtsuse, et seda loeti kui ilmutusraamatut. Luules tõmmati Eesti piirid juba 1873. aastal (Mihkel Veske “Kas tunned maad...”), kuigi juriidiliselt toimus see alles 1917. Eesti riiki tunnustas maailm alles seitse aastat pärast selle ettekuulutaja Juhan Liivi surma.

Luule on oma kasvamise käigus tohutult laienenud ja süvenenud ning ilma selleta ei kujuta tänapäeva eesti keelt üldse ette.

Kõige enamate luuletustega on esindatud Betti Alver, Artur Alliksaar, Ernst Enno. Palju on ka Kaplinskita, Liivi, Masingut. On need koostaja jaoks olulisim osa Eesti luuletajatest?

Ma ei vali luuletusi kunagi autorite, vaid luuletuste endi järgi. Muidugi on see minu valik, kuid suvaline see ei ole. Ei mina ega keegi teine saa mööda vaadata sellistest eesti luule suurkujudest nagu Juhan Liiv, Ernst Enno, Marie Under, Gustav Suits, Henrik Visnapuu, Heiti Talvik, Uku Masing, Betti Alver, Artur Alliksaar. Nende viljakus ei seisne ainult nende loomingu mahus ja hõlmavuses, vaid ka selle mõjus kõigile teistele luuletajatele. On muidugi mõeldav koostada luulekogumikke ilma nende loominguta, kuid ilma nende loomingu mõjudeta ei ole see eesti keeles mõeldav.

Kuidas ja millal tekkis Sul möte neid suurepäraseid luuletusi just niiviisi, mööda inimese elukaart kokku kõlama panna? Oli see raske töö? Ettepaneku tegi kirjastus Varrak. Koostöös panime paika kogumiku ülesehituse ja mahu. Põhiteljeks otsustasime võtta inimese elukäigu – hällist kuni

rem varblane peos, kui tuvi katusel!” Vaatamata ülekantud tähendusele, on kõik nagu mõistetav. Pärast pisukest mõttepingutust peaks mõistetav olema ka luuletaja Ilmeti samas luulevormis kirjutatud mõttetera: “parem noorkotkas peos kui punakotkas katusel!” Selle mõttetera paikapidavus kinnitab muu- seas ka käesolev luulekogumik.

Rahvusvärvid kajastuvad meie luules

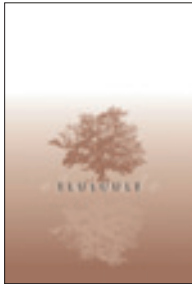
Koostamise käigus hakkas mind kummitama varemgi peast läbi vilksatanud mõttekäik. Kui paigutada end näiteks Kristjan Jaak Petersoni aega ja mõelda tolleaegse kirjakeele peale, siis kas võiks uneski näha, millistesse kõrgus- tesse eesti luule tõesti ka jõuab. Karta on, et näiteks Alliksaart lugedes oleks mõni toonane õilishing rabanduse saanud, aga mõni oleks kindlasti ka vaimustusest kiljunud. Suurema osa baltisakslaste näoilmeile mõeldes hakkab neist lausa kahju.

Eesti luulevaramu pakub alati ka üllatusi. Minule olid üllatuseks Jaan Loo raevukalt “rohelistes” värsid. Ja jällegi on teravalt tähtsaks muutunud Heiti Talviku 1936. aastal kirjutatud “Eleegia”.

Lõpuks tahaks veel öelda, et Eesti rahvusvärvide saamislugu üliõpilaste lipust üldrahalikuks ja hiljem ka riigilipuks on nõnda imeline, et see väärib eraldi alajaotust. Seda enam, et sinimustvalge värviihendus on saanud sõna otseses mõttes kosmilised mõõtmed. Mida nägi inimene Kuu pealt Maad vaadates? Ta nägi sinivalget Maad mustal taustal. Ja pisar tuli silma.

hauani ja selle tahagi veel. Sellest ka osade pealkirjad. Koostamine oli pingeline alates teisest alapealkirjast, sest luuletusi valides tuli korraga silme ees hoida nelja erinevat alapealkirja. Raskus seisnes ka selles, et paljud hiilgavad luuletused sobiksid oma eri osade kaudu erinevate alapealkirjade alla. Paigutasin need sisetunde järgi. See on ühe kuuekümnepäevase luuletaja tunne ega pruugi lugeja omaga igas punktis ühtida. Siiski olen püüdnud selle poole, et luuletused oma järgnevuses haakuksid või vahel elevuse tekitamiseks ka vastanduksid.

Eluluule
koostaja
Peep Ilmet
kujundanud
Mari Kaljuste
247 lk
kõva kõide

Teekond millegi enamani kui India

Aet Varik

Kui “Teekond Indiasse” 1924. aastal ilmus, katkestas see E. M. Forsteri pikaleveninud vaikimise, mis oli kestnud juba neli-teist aastat. See mitmeti vastuoluline romaan, mida läbi aegade on loetud ja tõlgendatud väga erinevalt, jäi ka viimaseks, mis avaldati autori eluajal.

Forster ei viibinud Indias kunagi kui Briti ülemvõimu esindaja – pigem kui turist, kelle pilk oli seetõttu kohalike inglaste omast ehk selgem ja erapooletum just nagu “Teekonna” äsja Indiasse saabunud daamidel proua Moore’il ja preili Questedil.

Romaan algabki kahe inglanna – proua Moore’i ja preili Adela Questedi – jõudmisega Chandrapore’i linna, mis “ei paku mitte midagi erakordset”, nagu kinnitab romaani avalause. Sinna toob neid Adela kavatsus abielluda proua Moore’i poja Ronnie Heaslopi-ga. Daamid leiavad kohaliku elu olevat üpris üksluisse, Chandrapore’i inglaste vaated piiratud ja suhtumise kohalikesse elanikesse üleolevalt põlgliku. Klubist mošesse eksinud proua Moore kohtab seal noort india arsti doktor Azizi ning nende vahel tekib meeldiv ja sundimatu jutuajamine. Pärast teejoomist kohaliku kolledži direktori Cyril Fieldingi pool kutsutakse doktor Aziz daamid ning Fieldingi ja hindust professor Godbole’i väljasõidule Marabari koo-bastesse. Seal leiab aset mõistatuslik vahejuhtum – preili Quested usub, et keegi on teda ühes koopas rünnanud ning süüdistab doktor Azizi, kes võetakse linna tagasijõudmisel vahi alla. Väljasõitu koos sellele järgnenud kohutupsessiga võibki pidada romaani kesketeks sündmusteks.

Impeeriumi kriitika

Kui romaan ilmus, tembeldasid Indias elavad inglased Forsteri oma rassia ja isamaa reeturiks. Ega neil olnudki põhjust ennast meelitatuna tunda – Forster ei halastanud ei nende klubile, kommetele, söögile-joogile ega harrastusteatri repertuaarile. Ennekõike aga pilas ta nende mõtteviisi ja maailmanägemist, ideoloogiat, mis oli mõeldud õigustama brittide viibimist Indias, kuid muutis nende maailmapildi naeruväärsest ahtakeseks ja kitsarinnaliseks.

Forster kirjeldab talle omase rabava vaoshoitud ilmekusega inglaste hoiakuid ja Marabari koobastes juhtunu järel nende seas maad võtnud meeleolusid, aga muidugi ei ole “Teekond Indiasse” üksnes poliitiline romaan – nagu ütleb Walt Whitmani luuletus, kust pärineb teose pealkiri, on see *a passage to more than India* – teekond millegi enamani kui India. Nii võib seda lugeda kui liberalismi kriitikat, realistlikku või hoopis sümbolistlikku romaani, esiplaanile võib seada religioosse või metafüüsilise külje, kesken-duda allasurutud kirgedele või leida, et tegu on hoopis kummituslooga.

Mis tegelikult koobastes juhtus?

Seda, mis Adela Questediga koopas tegelikult juhtus, on püütud paika panna paljudest erinevatest teooriatest lähtudes – on pakutud nii metafüüsilist öudu

E. M. Forster. Foto: Scanpix

(viimast eriti proua Moore’i kajakogemusest lähtuvalt), seksuaalset frustratsiooni, mille on tekitanud eelseisva abielu väljavaated. Ühes kirjas sõbrale on Forster öelnud, et sundis koobastes toimuvast kirjutamise ajal “oma kirjutava meele ... ähmaseks”, nii et ta ka ise ei teaks, mis tegelikult sündis.

Romaanis on olulisel kohal jumala poole püüdmine ja lunastuse otsimine enese ja teiste jaoks – ja siin näitab Forster, et ei kristlus ega hinduism ei suuda hõlmata kõiksust – kristlikest misjonäridest jäävad lunastamata “... apelsinid, kaktused, kristallid ja pori ... ja bakterid härra Sorley sisemuses...” ja ka professor Godbole, kes oma tantsus pakub lunastust proua Moore’ile ja herilasele, ei suuda ometi pakkuda seda kivile, millel herilane istub. Siin on mõned uurijad näinud Forsteri pöördumist džainismi poole, usundi poole, mis peab hingestatuks kogu mateeriat.

Kolonialismi äng

Proua Moore’i kohutanud Marabari koobaste kaja – ja muidugi ka koopaid kui niisuguseid – on Forsteri lugejad ja uurijad läbi aastate püüdnud õige mitmeti mõtestada – näiteks postkolonialismi teoreetik Benita Parry peab Forsteri romaani tähtsaimaks panuseks teisitimõtlemisse briti kirjanduses mitte selle “armetut” impeeriumi-kriitikat, vaid just seda, et Forster – Marabari

koobaste kaudu, aga ka muul viisil –, näitab seda, kui vaenulikuna tajub India maastikku ja loodust briti kolonisaator.

Kahtlemata on õigus ka neil postkolonialistlikel kriitikutel, kes leiavad, et Forster ei pääsenud väljapoole ei kolonialismist ega koloniaaldiskursusest, ning kindlasti on “Teekonda Indiasse” võimalik vaadelda ka kolonialistliku romaanina, kuid sellegipoolest tuleb imetleda autori teravat pilku, mis nii täpselt on tabanud kolonialismis nii koloniseerijat kui koloniseeritavat ahistavaid änge.

Filmi-India – suurem, ilusam ja läikima nühitud

“Teekonnast Indiasse” on režissöör David Lean teinud ka samanimelise filmi (1984), mida üldiselt peetakse osaks 1980. aastate algupoole impeeriuminostalgia, nn *Raj Revival*’ist. Tollal innustas Margaret Thatcher britte tagasi pöörduma viktoriaanlike väärtushinnangute juurde, pidades silmas eelkõige ennastsalgavust ja südidust; ka 1980. aastate alguse majanduslangus ja tööpuudus ning Falklandi sõjast ajendatud patriotismilaine õhutasid igatsust möödunud aegade hiilguse järele.

Nii mõnedki kriitikud on arvanud, et kui Forster kujutab Chandrapore’ja kogu Indiat pigem vaoshoitud toonides (“mitte midagi erakordset”), siis

on filmis tegemist ikkagi glamuurse ja eksootilise paigaga. “Peaaegu kõik *Raj*’iga seotud asjad ja inimesed on filmis suuremad, ilusamad, nooremad ja/või hoolikamalt läikima nühitud,” on arvanud Arthur Lindley. Samas on doktor Azizist saanud pigem koomilisevõitu tegelane ja inglase Alec Guinessi (kes seda oma halvima rolliks pidas) mängitud professor Godbole’ist stereotüüpne mõistatuslik idamaalane.

Samuti on teada, et romaani Marabari koobaste “prototüübiks” olnud Barabari koopad ei olnud David Leani meelest piisavalt “fotogeenilised” ja nõnda valiti filmimiseks hoopis maalilisem paik Bangalore’i lähistel. Ehk kinnitab see omal kombel Forsteri Marabari koobaste lõplikku allumatust igasugusele (olgugi tolleks ajaks juba endise) koloniseerija kodumailt lähtuvale käsitlusele.

Teekond Indiasse

E. M. Forster
tõlkinud
Aet Varik
kujundanud
Mari Kaljuste
sari “20. sajandi klassika”
312 lk
köva köide

ilmunud

Südamekujuline karp

Joe Hill
tõlkinud
Maria Drevs
kujundanud
Kristi Kindel
312 lk
köva köide

Tuhande dollari eest saab Jude surnud mehe ülikonna ja sellega seotud kummituse uhkeks omanikuks. Ta ei karda. Kummitused on alati olnud osa tema elust – vägivaldne isa, südametult hüljatud armukesed, reedetud bändikaas-lased. Üks lisaks ei tee midagi.

Ent see, mille UPS-i kuller talle mustas südamekujulises kapis toob, pole mingi kujuteldav või metafooriline kummitus või miski, mis pakuks meeldivat vestlusainet. See on tõeline vaim. Ja äkitselt on ülikonna eelmine omanik kõikjal: üks kondine käsi hoidmas keti otsa kinnitatud läikivat kaarjat habemenuga...

Poiss paljaks

Ian Rankin
tõlkinud
Kristjan-Jaak Kangur
kujundanud
Heino Prunsveld
272 lk
pehme köide

Parlamendilii-ge Gregor Jack on igati meeldiv, noor ja energiline inimene, kes on abielus kauni ja temperamentse Elizabethiga. Pealtnäha on nad kaunis ja õnnelik paar. Hoopis teise valgusse satub Jack aga pärast politseireidi ühes kurikuulsas Edinburghi bordellis. Siis kaob Elizabeth, asi hakkab kiskuma üpris kahtlaseks ning jääb mulje, et keegi püüab Jacki head nime hävitada. Juh-tumit uuriv detektiiv Rebus suhtub Jackisse alguses sümpaatiaga ja tunneb talle kaasa, aga Elizabethi kadumise järel hakkavad tema kahtlused süvenema.

Küünal kadunu-kesele

Ann Granger
tõlkinud
Urve Liivamägi
kujundanud
Britt Urbla
256 lk
pehme köide

Ebatavaliselt jahedal suvepäeval avastatakse Bamfordi vanas kirikuaias midagi jube-dat. Greshamite hauaplatsilt kaevatakse välja tütarlapse surnukeha, mis lamas seaduslikuks matmiseks liiga madalal ja oli liiga värske, et kuuluda kellelegi Greshamitest. Politseiülem Alan Markby ei suuda panna vastu kiussatusele lahendada ise kaheteistkümn-aasta eest aset leidnud kuritegu, kuigi see seab tõsisesse ohtu pikalt ette kavandatud paadimatka tema sõbratari, välisministriumami ametniku Meredith Mitchelli seltsis.

Puhkusereisist ilma jäänud Meredith tunneb isegi kergendust, kuna nüüd on tal rohkem aega kuulata kü-lajutte ja osaleda kohaliku parlamendi-saadiku õhtusöögil, kus ilmneb, et nii saadikul endal kui ka tema võimukal emal võib olla surnud tüdrukuga min-gi seos...

Südantpuudutavad mälestused

Heljo Mänd on valmis saanud oma mälestusteraamatu, milles ta jutustab pisut maagilisel moel enda, oma vanemate, vanavanemate ja oma suguvõsa lugu. Inimeste lood põimuvad, katkevad, rulluvad lahti, jooksevad paralleelselt ja ühinevad taas, moodustades jutukanga, mille lugemisest ei suuda loobuda.

Loo kangas ulatub 19. sajandist kuni 20. sajandi keskpaigani, tema heietes on nii tumedaid niite poliitilistel põhjustel tagakiusamisest ja sõjast kui ka helgeid niite suurest armastusest ja õnnest.

Tegemist on raamatuga, mida tuleks lugeda päikesesäras diivanil, nau-

diskleda iga sõna juures, käeulatuses šokolaaditühvlid ja kohvitass.

Autori jagatud ajatud elutarkused jäävad hinge, tema lauseid võid suus veeretada nagu kompvekki. Südant puudutava loo leiab siit raamatust igaüks.

Elu roheline hääl

Heljo Mänd
376 lk
kõva köide

ŠOKOLAADI-PÄHKLI MAIUS

Vaja läheb:
450 g šokolaadi
100 g võid
2 sl konjakit
100 g sarapuupähkleid
50 g šokolaadiküpsiseid
Valmistamiseks
Purusta šokolaad ja pane koos võiga kausis veevanni sulama. Kuumuta seni kuni või ja šokolaad on sulanud. Tõsta jahtuma. Lisa konjak, pähklid ja küpsised. Sega ja kalla küpsetus-pa-beriga vooderdatud ja võiga määritud sügavasse koogi vormi. Tõsta tunniks külmkappi jahtuma.

Pähkli-raamat

koos karbi ja pähklikotiga
Margit Kirsipuu,
Urmas Kokassaar
kujundanud
Signe Kaljurand
160 lk
kõva köide

Suurepärane maius pähklisõbrale

Need lõhnad, mis meie kodukööki-des läbi sajandite keerelnud, on ol-nud ikka saksa ja vene taustaga.

Lisaks on eestimaine köök läbi im-bunud skandinaavia mõjutustest, ka leidub seal peeneid vihjeid itaalia ja prantsuse köögist.

Koostasime ilusa nostalgiahõnguli-se raamatu 60 retseptist, mis on pärit eestiaegsetest naisteajakirjadest, igas retseptis on kasutatud mingit pähkli-sorti.

Läbiproovimise käigus kaasajasta-sime pisut ja kohati päris tublisti oma-aegseid retsepte ja soovitusi.

Lisaks pähklihõrgutistele panime kirja ka kasutatud pähklisortide tut-vustuse ja koostised.

Põnevat proovimist ja mõnusaid maitseelamusi.

FESTART

Spiderwicki kroonika

Kolm päris tavalist last – Jared, Simon ja Mallory Grace avastavad, et meie harjumuspärase maailma kõrval on olemas ka teine, hoopis isevärki maa-ilm. Tony DiTerlizzi ja Holly Black otsustavad selle kõigile teatavaks teha. Spiderwicki kroonika sisaldab põne-vaid seiklusi, selgub, et lastele nähta-vaks saanud maailm on meile lähemal, kui oskame arvata.

Sõnaraamat käigu ajaga kaasas

Vahur Raid

Eesti ühiskond ja majandus on arene-nud ja arenevad endiselt tormiliselt. See käib ka osalt keele, eriti ametikeele kohta. Sedagi tuleb uutes oludes paind-likult arendada. Olen seda vajadust arvestades koostanud temaatilisi sõna-raamatuid kogu iseseisvusaja, aastast 1989.

Alustasin tollal küll soome-eesti majandussõnastikuga, mis on samu-ti jõudnud kolmanda trükini. Sellest omal ajal pikkamööda alanud tegevu-sest on kujunenud sihikindel ja meeldiv tegevus: korjan pidevalt uusi termineid ja nende tähendusi, kõhklen ja kahtlen – terminoloogia muutub ja areneb ju pidevalt. Terminite kasutusala laieneb ja need kinnistuvad ajapikku, ent palju on veel ühtlustamata ja normimata.

Leivad muidugi ka väärkeelendid. Mida muud ongi maaletooja, jälle-müüja, pangaarve või usalduskrediit? Ei tehta vahet tulemuse ja tulemi vahel. Küsimus lüüakse lukku, ehkki sel-le koha peal tuleks hoopis lokku lüüa! Möödas on see aeg, kui keelekorra-sta-jaid kuulda võeti ja keel lonkab möle-mat jalga. Seegi on aja märk. Et ajaga sammu käia, tuleb koostada ja kirjas-tada erialasõnaraamatute uusi trükke. Sõnaraamatu kolmandat parandatud ja täiendatud trükki saab minu arvates juba tõsiselt võtta.

Uue inglise-eesti majandussõnaraamatu 2008 koostaja Vahur Raid.

Uue inglise-eesti majandussõna-raamatu eelmise trüki kirjastas Festart enam kui kaheksa aastat tagasi. Kolmas väljaanne on põhjalikult parandatud ja tublisti täiendatud.

Ajaga koos muutuvad ja arenevad keeled, eriti terminite laieneva kasu-tusala ja uute ootamatute sõnakombi-natsioonide tõttu, mis jätvavad tõlkijad tihti kimbatusse. Majanduse tormiline areng meil ja selle üha laienev üleil-mastumine suurendavad inglise keele tähtsust.

Selles inglise-eesti majandussõna-raamatus on üle 50 000 märksõna ja väljendi.

Sõnaraamatus kajastatud makro- ja mikromajanduse valdkonnad on

jäänud samaks, ent olulisel määral on suurenenud Euroopa Liidu ja keskkon-nakaitset käsitlev osa.

Koostajana püüdsin märksõnale sõnaraamatus pakkuda võimalikult rohkem vasteid, mille hulgast tuleb kasutajal endal konteksti sobivaim va-lida.

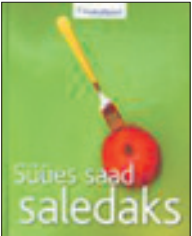

Uus inglise-eesti majandus-sõna-raamat 2008

koostanud
Vahur Raid
1024 lk
kõva köide

Süües saad saledaks

autorite kollektiiv
120 lk
kõva köide

Viimane aeg on saada suveks bikiinivormi ilma ennast näl-jutamata ja püsida selles ka pärast suve. Raamatust leiad põ-hitõed, millele peaksid tähelepanu pöörama, et muuta ter-visliku toitumise ja liikumise abil oma elustiili ning püsida läbi elu tervislikus kaalus. Siin käsitletakse hea enesetunde saavutamise vaimset ja füüsilist poolt, sest ei ole üht ilma teiseta. Õpitakse, kuidas tervislikult toituda ning jõuda vaimse tasakaaluni oma endise ja tulevase mina vahel. Iga teema juu-res räägivad tavalised inimesed oma kogemustest-rõõmudest ja tagasilöökidest muutumise raskel teel. Nad jutustavad, kuidas leidsid uuesti jõudu jätkata pärast motivatsioonilangust ja rühkida tarmukalt edasi tervisliku kehakaalu suunas. Li-saks annavad ka nippe vastupidamiseks.

Raamat käsitleb mitmeid teemasid, näiteks miks on vaja süüa puu- ja köögi-vilju, milleks see kasulik on ja kuidas seda teha; miks on vaja juua vett ja piima, mis on rasvad ja mis on tervislikud rasvad; mida kujutab endast mitmekülgne toitumine ning milliseid vitamiine ja mineraalaineid selleks vaja on. Juttu on ka liikumisest ja nippidest, kuidas sellest vähese vaevaga rõõmu tunda, eesmärgi seadmisest ja selle poole liikumisest, motivatsiooni hoidmisest, stressi maanda-misest jpm.

Viru hotell ja tema aeg

Sakari Nupponen
190 lk
kõva köide

Nende kaante vahel on 35 aastat Viru hotelli ajalugu, mis on seotud tollaegse Nõukogude Eesti eluga. Muuhulgas saab teada, kes külastasid Viru hotelli, kus oli “KGB pesa”, kes olid kuulsamad Viru ärikad, mis linnuliik on “Viru lind”, mis oli grillbaari ja Viru varietee populaarsuse saladus ja mis oli Virus teisiti kui Nõuko-gude Eestis.

Sakari Nupponen käsitleb oma raamatus Viru hotelli Eesti taasiseseisvumise ajal ja pärast seda, kuid värvikaim pilt on antud ikkagi 1970.-1980. aastatest. Ja selles pole autor süüdi – Viru legendaarsed ajad jäävadki sinna, aastakümnete taha.

Elias seilab Eesti rannale

Piia Palge Lepik

Imearmas õhtuviis kajab vastu kaljuseintelt ja mässib Lunviki kaluriküla õhtuvaikusesse. Elu külakeses vaibub ja jääb öö ootele. Kaldapealsed võrgukuurid, kraana ja sadamasse naasnud paadid – kõik uinuvad kauni laulu saatel. Ka Elias – väike usin päästekaater, raamatu nimikangelane! Lõppenud on Eliase esimene päev Lunvikis.

Elias on noor, alles kooli lõpetanud päästekaater, kelle esimeseks töökohaks saab pisike kaluriküla fjordisopis. Päeva jooksul on õhus tunda elevust – Elias ootab põnevusega uude kodusadamasse jõudmist, kus sama ärevalt valmistatakse tema vastuvõtuks. Aega on vähe, sest külaelanikud saavad Eliase saabumisest teada alles sama päeva hommikul. Enesekeskne ja turtsakas kalatraaler Traale võtab kogu vastuvõtupeo korraldamise enda peale ja sellest tuleb selline vastuvõtt, millest ei oska “unistada” ei külaelanikud, Elias ega Traale ise.

Tuttav Norra lastekirjandus

Elias elab Norras. Norra lastekirjandusega on Eesti lugejal varemgi kokku puudet olnud. Tänapäevased lapsevanemad loevad heal meelel ette lugusid oma lapsepõlvest – kes meist ei teaks võidukalt hambamaju uuristavaid Sööbikut ja Pisikut ning Kardemoni linna rahvast kimbutavaid röövleid. Julgen samale joonele seada ka Eliase. Usun, et olles tänaste laste lemmik, armastatakse teda ka paarikümne aasta pärast, kui sirgumas on järgmine põlvkond.

Milles peitub Eliase tuntuks? Arvan, et märksõnades vägivaldatus, sõbralikkus, kaunis ja äratuntav keskkond. Siin ei ole kohta supermännikel katusetrikidel ega haldjaprintsesside roosal vahul. See lugu manab meile silme ette realistliku miljöö – kui mitte oma silmaga nähtud, siis pildi vahendusel tuttavaks saanud Norra fjordid ja mäed. Rannaelu voolab ka meie, eestlaste soontes. Eestimaad piirab pikk rannajoon, merd ja paate on iga laps näinud.

Õdus küla fjordi kaldal

Lunviki küla asub õdusalt vaikse fjordisopi kaldal. Siia ei puhu tugevad tormituuled ja merelainedki on randudes oma jõu kaotanud. Kalurikülas käib

Elias on noor, alles kooli lõpetanud päästekaater, kelle esimeseks töökohaks saab pisike kaluriküla fjordisopis.

Illustratsioon raamatust

norralastele omane rahulik ja stoiline tegevus, kiiret pole ja kõik loksob paika, omal viisil ja omasoodu. Sestap ei ole raamatus kohta vägivaldalle ega kurjusel. Tegelaste galerii pakub suurepärase valiku tüüpilisele kalurikülale omaste atribuutidega – punavärvilised võrgukuurid, kaipealne kollane kraana ja muidugi laevad, suuremad ja väiksemad, uuemad ja vanemad.

Eliase-sarja esimeses raamatus kohtume lisaks päästekaater Eliasele kalapüügitraaleri Traale ning vana ka kuamipaadi Kakuga. Kas teate, et ka kuamipaadidega käisid kalal ka meie oma rannarahva kalurid? Kuigi meil Eestimaal selliseid rannakülasid pole paraku enam palju alles jäänud, mõnede üksikute eranditega, on põnev lugeda, kuidas käib igapäevaelu kohas, kus meri ja kalapüük on lahutamatud kaaslased!

Kaunid ja rikkalikud illustratsioonid annavad edasi Norra looduse ilu – sinetavad fjordid, kõrged kaljuseinad, sekka tõrtsuke rohelust. Raamat sobib hästi peredele, kel plaanis koos lastega minna Norrat avastama – teksti ja piltide abil saab end kujutleda Norramaale, Lunviki külla, mille sarnaseid leidub Norras tuhandeid, üks armsam kui teine.

Elias on Norras tuntud

Eliase tegemistest said Norra lapsed osa juba 2005. aastal, mil teleekraanile jõudsid esimesed episoodid Eliase multifilmide sarjast. See sõbralik tegelane saavutas kiiresti suure populaarsuse nii laste kui ka täiskasvanute seas ning tänaseks saab Eliase ja tema sõpradega kohtuda nii mitmete raamatute kui ka filmide vahendusel.

Iga laupäeva hommikul, kui näidati

järjekordset Eliase multifilmi, kogunesid pere suured ja väikesed üheskoos televiisori ette.

Sarja populaarsusest annab tunnistust ka tõsiasi, et Eliase multifilmid, kokku 26 episoodi, nomineeriti 2007. aasta Emmy teleauhinna kandidaadiks lasteprogrammide kategoorias.

Elias – väike päästekaater

Espen Fykse
ja Uyvind
Rune Stålen
pildid
Olav Asland
tõlkinud
Piia Palge Lepik
36 lk
köva köide

ilmunud

Põhiseaduse teel

kogunud ja selgitanud Eerik-Juhan Truuväli
448 lk

köva köide

Mahukas raamat kaunis sametises köites annab hoolikalt valitud dokumentide abil ülevaate meie omariikluse arengust ning muutumistest läbi aja ja mitme riigikorra. Koostaja, õiguskantsleri kogemusega Eerik-Juhan Truuväli on lisanud kommentaare ja võrrelnud ühiskonnajärjestusi riigi arengu erinevates etappides. Materjali valikul, esitamisel ja kommenteerimisel on olnud peatelt meie iseseisvuse saavutamine, teostamine, kaotamine ja taastamine – lugeja ette tuuakse autentne pilt aastatepikkusest võitlusest ideoloogiate vahel, riigioiguslike aktide elu oma aegruumis ja nende kõlapind meie ajas.

Raamat on lipuvärvide järjehoidjapaelaga ja pakitud valgesse pidulikku vutlarisse.

Eesti Vabariigi Põhiseadus. Rakendamise. Järelevalve.

112 lk

pehme köide

Uus trükk raamatust sisaldab Eesti Vabariigi põhiseaduse peatükid I–XV, EV põhiseaduse täiendamise seaduse, EV põhiseaduse rakendamise seaduse, Põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse. Eesti Vabariigi põhiseadust on lubatud kasutada 9. ja 12. klassi ühiskonnaõpetuse riigieksamil.

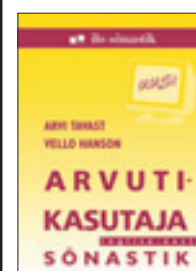

Inglisekeelne kirjavahetus

Stiilne ja kindel formuleerimine
Ulrike Beyler,
Gabriele Herbst
tõlkinud
Margeth Böhlend
192 lk

pehme köide

Neil ettevõtjatel, kelle ingliskeelsed ärikirjad on korrektseid ja stiilseid, on ka parem võimalus saavutada oma eesmärged koostöös välismaa äripartneritega. See praktiline raamat pakubki vajalikku sõnavara, tüüpilisi lauseid või lauseosi ja põhjalikke näidiskirju paljude erinevate ärijuhtumite kohta. Raamat aitab koostada ingliskeelseid kaubapakkumisi ja hoiatuskirju, õpetab tervitusvormeleid.

Arvuti-kasutaja inglise-eesti sõnastik

Arvi Tavast,
Vello Hanson
232 lk

pehme köide

Igale arvutikasutajale vajaliku sõnastiku neljas, täiendatud ja kaasajastatud trükk (1076 uut või muudetud terminit). Lisatud on märksõnu viimasel ajal kiiresti arenevatelt aladelt, nagu võrgundus (sh Internet ja WWW), multimedia ja andmekaitse.

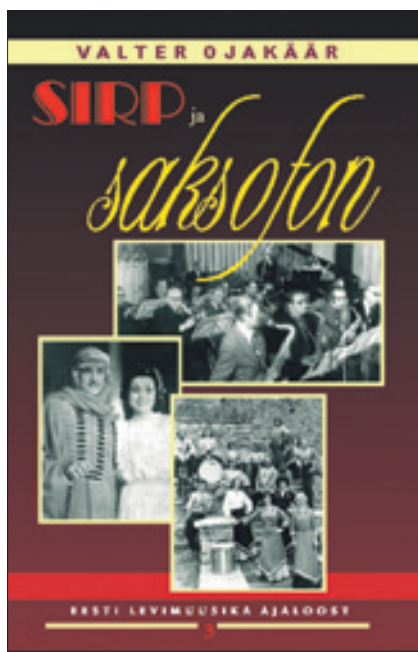
Sirp ja saksofon

Valter Ojakäär

644 lk

köva köide

Eesti muusika *grand old man*'i kolmas eesti levimuusika ajalugu käsitlev raamat peatub sõjajärgsetel aastakümnetel. Ka siis suruti maha andeid ja loomingulisust, uue elukorralduse ja ideoloogiareeglitega harjumine ning toimetulek nõudis üksjagu meelekindlust. Kuid eesti muusika elas vaatamata välisele survele, muusikakollektiivid ja muusikud jätkasid tegutsemist oma lemmikalal. Raamat on unikaalne, faktitihe, tõeste mälestuskildudega pikitud ülevaade tollasest muusikaelust. Lisatud on isikuregister, märkused ja viited ning ka täiendused kahe eelmise köite faktoloogiale.

Omad viisid võõras väes

Valter Ojakäär

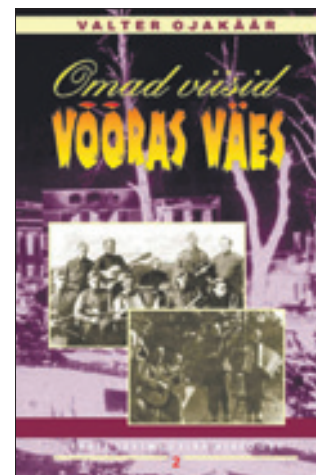
576 lk

köva köide

Varem ilmunud “Omad viisid võõras väes” on 2003. aastal publitseeritud järg Ojakäär “Vaibunud viiside kajale”, milles vaadeldi eesti levimuusikat selle juurtest kuni esimese iseseisvusaja lõpuni. Siin on vaatluse all aastad 1940–1945, mil Eesti kaotas oma iseseisvuse ja kaks vallutajat sundisid eestlased sõdima võõrvägedes – ühed ühel, teised teisel poolel. Kaheks oli rebitud ka Eesti muusikaelu. Pool sajandit tunnistati ainult Nõukogude tagalas eksisteerinud muusikategevust. Siia poole rindejoont jäanud kattis vaikimise vaip, mida autor on püüdnud jõudumööda kergitada.

Tolle aja põhisündmusi vaatleb

Ojakäär muusikateadlase ja -ajaloolasena, aga ka isiklikust vaatenurgast. Faktiderohket raamatut illustreerivad arvukad ajalooliselt unikaalsed fotod nende aastate muusikaelust.

Enam kui 140 valmis plaani

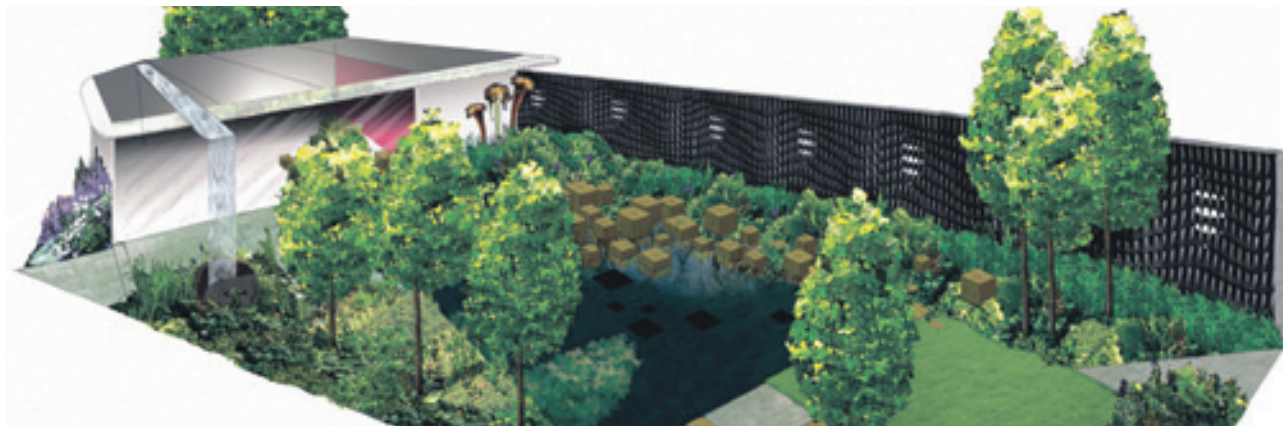
Signe Siim

raamatu toimetaja

Hea plaan on kaunilt kujundatud aia alus. Kahjuks pole aga paljudel ei aega ega raha, et plaani koostada või tellida. Aiaplaan pole mingi imetegu ja üldjoontes saab iga aiandushuviline pisukese ettevalmistusega ka ise planeerimisega hakkama või vähemalt oma eelistusi aiakujundajale selgitada.

See raamat pakub teile välja enam kui 140 valmis aiaplaani, mille on koostanud rahvusvaheliselt tunnustatud aiakujundajad. Väikeste kohendustega võib neil plaanidel leiduvaid ideid kasutada ükskõik millises aias või kliimas. Raamat on teemade järgi osadeks jagatud ning käsitletavate teemade hulgas on vabakujulised ja korrapärased aiad, katusaiad, iseäralikud aiad, aiaruumid ning väga väikesed aiad. Ükskõik, kas eelistate klassikalist, taimerohket aeda või moodsat lähenemist, midagi meelepärast leiате siit igal juhul.

Selle raamatu peatoimetaja Andrew Wilson on aiakujunduse õpetaja ning vabakutseline aiakujundaja ja maastikuarhitekt. Aastatel 1989–2003 töötas ta maailmakuulsas Londonis asuvas õppeasutuses *Inchbald School of Design*

nii lektori kui direktorina. Aastatel 1993–1996 oli ta ka Aiakujundajate Seltsi esimees.

Lihtne ja ülevaatlik

Lihtsa ülesehitusega ja ülevaatlikud peatükid on kokku seatud vastavalt aiatüübile ning käsitletavale probleemile. Nõnda on kõige lihtsam jõuda raamatu osani, mis tegeleb ka lugeja aias ette tulevate probleemidega. Samas võib teistestki peatükkidest leida lahendusi, mida saab küllalt kerge vaevaga kasutada sootuks teisetüübilises aias. Seetõttu on õigem tutvuda pigem raamatu kui tervikuga, kui lugeda vaid teile vajalikuna näivat peatükki.

Kõiki aiakujundusi on esitletud plaani ning mõne vaatenäht. Kui esitle-

tavat aeda pole veel rajatud, on aiavaated toodud joonistena. Kui aed on juba valmis, kasutatakse illustratiivse materjalina fotosid. Mõnes kohas on need mõeldud kujundusvõtete selgitamiseks, teisel aga taimerühmade või ehituslike elementide iseärasuste demonstreerimiseks.

Plaanile lisatud tekstis selgitavad aedade kujundajad lühidalt oma ideid ning avavad oma tööde tagamaid.

Kuidas teha aiakujunduse põhiplaani

“Valik plaane väikeaeda” on raamat, mis õpetab teid kujundama väikeseid maa-alasid; ükskõik, kas need on siis suurema, juba kujundatud krundi osad, või iseseisvad aiad.

Alati on ära toodud kujundatud krundi plaan, mis teeb aiakujundaja idee mõistmise lihtsaks. Plaanile lisatud joonised aitavad paremini mõista kujunduselementide omavahelist suhet või rõhutavad mingi kujunduselementi olulisust. Fotod ning aiakujundaja selgitavad sõnad muudavad plaani elavaks; esimesed näitavad saavutatud tulemust ning teised selgitavad ette kerkinud probleeme ning aitavad mõista nende lahenduskäike.

Paradiisiaed ja kohalik kliima

Paljud aednikud püüavad oma aiaist teha utoopilist paradiisi, mis kirendab pilkupüüdvatest taimedest olenemata aastaajast. Just selsamal põhjusel rõhutavad ka paljud verivärsked krun-

diomanikud oma soove esitades kõikide taimede aastaringse atraktiivsuse vajadust. Paljudel juhtudel on seda aga väga raske saavutada ning ka tulemus ei pruugi alati kõige kaunim olla, seda just eriti väikeaias.

Aastaringse huvitavuse tagamiseks tuleb valida mitmesuguseid taimi, millest igaüks püüab pilku ise aastaajal. Väikeses aias viib aga selline valikuprintsiip tulemini, mil aed koosnebki üksikutest taimedest, mida on peaaegu võimatu omavahel tervikuks siduda.

Palju parema tulemuse saavutate juhul, kui valite aastaaja, mil teie aed on hiilgevormis ning lepite sellega, et näiteks hilissügis ja talv on atraktiivsuse poolest tagasihoidlikum.

Üks edukas moodus, kuidas hoida aeda põnevana ning pidevalt muutumises, on hooajalised istutused.

Valik plaane väikeaeda

peatoimetaja
Andrew Wilson
tõlkinud Jaan
Mettik, TBA
256 lk
kõva köide

Tuhat imelist võimalust

Aed on rohkemat kui murulapp ja paar lillepotti – see on meie isikupära väljendus. Just üksikasjad eristavad ühte aeda kõigist teistest.

Neljakümne aasta jooksul on Stafford Cliff oma reisidel külastanud sadu imelisi aedu. Tema ainulaadne kujundajapilk on valinud pildistamiseks kõige nupukamaid ja eripärasemaid lahendusi – parimat sellest, mis aednikul valida.

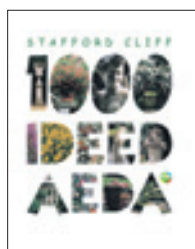
Piltidelt leiате nii taimed kui jalgteed, potid kui tiigid, ideid uueks taraks, pilkupüüdvaks väravaks, veesilmaks, päikesekellaks või istmeks – piltidel on kõrvuti fantaasiaviljad ja klassika, kaasaegne ja talupojalik. Ühevõrra praktiline ja inspireeriv raamat toob ära ka kasulike aadresside loetelu.

Autor kirjutab: “Aeda kujundades ei tohi mõelda ainult taimedele. Vastu-

pidi, arvukad aiandusajakirjad, internetiküljed ja raamatud on hoolitsenud selle eest, et taimi on kõige lihtsam leida, eriti tänu rohkearvuliste taimekoolide ja teiste müüjate võrgustikule üle maailma. Aga teised otsused, mis osutavad vastuvõtmist? Teerajad, pinna-katted, potid, tarad ja värav? Kas sulle meeldiks pink ja laud, veesilm, linnumaja või sild? Millised need peaksid olema? Kuidas need sobivad ülejäänud aiakujundusega? Ja kuidas võid nende kaudu peegeldada oma isikupära, teavameelsust ja praktilist meelt? Kõik sulle pähe karata võivad ideed on keegi kuskil juba ellu viinud, ja kui oled kunagi külastanud teisi aedu, maamõisu või kohalikke aedu avatud uste päeval, oled kindlasti märganud, et see on parim viis uute ideede ülesnoppimiseks – oleks vaid võimalik neid vajaduse tekkimiseni kuskil tallel hoida, oleks vaid kogunenud paks kataloog kõigiks

kunagi esile kerkida võivate aiandusprobleemide lahendamiseks, oleks vaid võimalik koguda need kokku aiandusideede albumiks...

Nüüd võid unustada kõik need “oleksid”. Esimest korda on kõik vajalik sinu silme ees – neljakümne aasta võrra aedu kujundaja silme läbi, mis on ära tabanud kõige nutikamad lahendused, parimad vastused, originaalsemad valikud – esitatud kõige terviklikumas aiandusideede kogus, mis sulle kunagi kätte võiks juhtuda.”

1000 ideed aeda

Stafford Cliff
tõlkinud
Mari Vihuri
208 lk
kõva köide

Aialapist suure krundini

Aiakujundusraamatute rohkust arvestades peaks meil kõigil olema kaunilt rajatud ja hoolikalt läbimõeldud aed koos imepärase taimevalikuga.

Tegelikult rajatakse enamik aedu järk-järgult osade kaupa lihtsalt sel põhjusel, et juba rajatud aiale uue kujunduse loomine tundub liiga hirmutav. Takistuseks võib olla vajaminevate oskuste ja teadmiste vähesus, aga ka pelutav mõte segadusest, mida iga ehitustöö paratamatult kaasa toob.

Samas peaks aiaelementide ning taimede valimine olema ju nauditav ettevõtmine.

Keeruliseks teeb selle suur hulk võimalusi, mille vahel tuleb valida.

See raamat aitab neid valikuid teha. Siin pakutakse välja 40 erinevat näidisaeda – tillukesest rõduaiast suure taluaiani, väikesest linnaaiast tuulise mereäärse krundini.

Siit leiab erinevatesse looduslikes tingimustesse sobivaid aedu. Iga aiatüübi juures on istutusplaan ja skeem, kus näidatud taimede ja aiaelementide täpne asukoht. Värviline joonis näitab, milline hakkab aeda valminuna välja nägema.

Et tunnustatud ja tuntud Briti aiandusguru Tim Newbury, kes palvinud ka Chelsea lillenäituse aiakujundaja

kuldmedali, koostatud raamat käsitleb kõikmõeldavat taimmaterjali, on tõlki- ja toimetaja loonud eesti kasutajale tärnisüsteemi, mis hõlbustab taimede valikut põhjamaises kliimas.

Aiakujunduse piibel

Tim Newbury
tõlkinud
Anu Kaur, TBA
256 lk
kõva köide

Kolm kommentaari

Ülle ja Urmas Grišakov

maastikuarhitektid

Valik plaane väikeaeda

See on tõesti imeline raamat sellest, et üks väikene maatükk või rõdu või katuseke võib võtta sada erinevat kuju, olenevalt pere soovist ja aiakujundaja oskusest.

Lihtsamad ja keerulisemad variandid on kõik teostatavad ka meie kliimas, ainult taimi peab hoolikalt valida, et talvine külm liiga ei teeks, samuti peab taimede hooldamine olema esmaklassiline, kõik on ju väga lähedal ja väga nähtav. Väikese aia mõtted sobivad ka suuremasse aeda, kontsentreerudes siis kas vahetult elamu läheduses, majas või hoopis tagaaias privaat- või intiimümbruses.

Mitmeid selle raamatu lahendusi on tulnud ka Chelsea aiakujundusnäituselt, kust tulevadki väikeaia trendid mitmeteks aastateks. Väikeaia hea võimalus on seegi, et teda saab kergesti ümber teha, uus nägu anda, vahel piisab selleks ainult mõne suurema lillekasti või taimepoti ümberpaigutamisest.

Iga Eesti katuseterrassi või suurema rõdu omanik võib siit leida ideid, kuidas kujundada oma.

1000 ideed aeda

Peab varuma aega, et rahulikult silmitseda ükshaaval neid paljusid fotosid, mis sisaldavad hulga kujundusvõimalusi. Peab varuma aega, muidu lööb kirevus pahviks ja võib ruttu tüdineda. Torkab silma lõunamaine, meie harjumatu värvigam- ma ja ehituslaad, palju siiski ka klassikat, mis tulnud juba antiikajast. Üksikelementide küllust on vaadata tore, ükshaaval näevad nad kõik vahvad välja, kuid terve aia kontekstis – kas sobivad ka kokku muuga.

Tundub, et vana ja vanamoodne on Cliffi armastus. Meile siin Eestis on vana maksimaalselt mõisaegne, ei vanem, seepärast ongi huvitav vaadata hoopis kaugemast ajastust pärit aiaelemente ja aksessuaare. Siiski on mõned neist meie aia- meistritele järeletegemiseks sobivad, kuid nõuavad ka valitud keskkonda.

Ilus raamat vaatamiseks, ikka ja jälle kättevõtmiseks, et süveneda igasse pilti, tunnetades, et kõik ilus võib olla ka lihtne ja vastupidi.

Aiakujunduse piibel

Kõik raamatud, mis on kõlava, pretensioonika pealkirjaga nagu “piibel”, tekitavad ootusärevuse. Ergutavad lootust, et saad siit ajalugu ja armastust ja õndsust nagu teisest Piiblist. Meetod – ise küsid, ise vastad – on siin suurepärase lahendus. Mis teeb aia, see saab igal juhul vastatud ja rohkemgi – taimekooslusteni välja. Ka teine rõhutamine – võtmelemendid – juhivad tähelepanu olulisimatele detailidele, mis just selles aias peavad olema.

Siit raamatust selgub ka tõsiasi, mis Eesti taimekeskseid haljastajaid alati segadusse ajab, et aia struktuuri, ruumilise kondikava ehk üldistatult öeldes – aiakujunduse – määravad rohkem ära ehituslikud elemendid (teed, müürid, trepid, reljeef, terrassipinnad, pergolat, katused, võreseinad, veekogud jne) kui taimekooslused.

Taimed hakkavad olulist osa mängima natuke hiljem, viie kuni kümne aasta pärast ja seda ka ainult sel juhul, kui aia hooldaja on n-ö roheliste näppudega.